

Kalle Anttila

TILINPÄÄTÖSANALYYSI J. K. STEEL OY:LLE

TILINPÄÄTÖSANALYYSI J. K. STEEL OY:LLE

Kalle Anttila
Opinnäytetyö
Syksy 2021
Liiketalouden tutkinto-ohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden tutkinto-ohjelma, Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Kalle Anttila

Opinnäytetyön nimi: Tilinpäätösanalyysi J. K. Steel Oy:lle

Työn ohjaaja: Nina Kukkonen

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Syksy 2021

Sivumäärä: 54 + 5 liitettä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa tilinpäätösanalyysi toimeksiantajayritys J. K. Steel Oy:lle. Yrityksen liiketoimintaan kuuluu kaikenlaisten romumetallien kierrätys, romumetallin muuntaminen uusioraaka-aineiksi ja eteenpäin myyminen. Tilinpäätösanalyysin avulla selvitettiin toimeksiantajayrityksen taloudellista tilannetta ja sen kehitystä. Samalla arvioitiin koronapandemian vaikutusta liiketoimintaan.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena. Raportissa tietoperusta käsitellään ensin, jonka jälkeen tulevat empiirinen osuus, johtopäätökset ja pohdinta. Teoriaosuudessa perehdyttiin kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja tilinpäätösanalyysiin. Lähteinä käytettiin taloushallinnon ammattikirkallisuutta, lakeja ja verkkolähteitä. Tutkimusaineistona käytettiin yrityksen virallisia tilinpäätösdocumentteja vuosilta 2018–2020. Analyysimenetelminä käytettiin prosenttilukumuotoista tilinpäätöstä, trendianalyysiä ja tunnuslukuanalyysiä. Prosenttilukumuotoisessa tilinpäätöksessä ja trendianalyysissä tutkittiin tuloslaskelmien kulurakenteita, taseiden rakenteita ja niiden ajallista kehitystä. Tunnusluvuissa keskityttiin kannattavuuteen, maksuvalmiuteen ja vakavaraisuuteen.

Yritykselle lasketuista tunnusluvuista selvisi, että kannattavuudessa ja vakavaraisuudessa oltiin yleisesti ottaen hyvällä tasolla, vaikka taloudellisessa tilanteessa oli ollut vaihtelua tarkasteluajanjaksolla. Maksuvalmius taas oli heikentynyt vuosien välillä. Koronapandemialla oli ollut keskeinen vaikutus toimialaan ja se oli vaikuttanut alan päähyödykkeen, romumetallin tonnihintaan huomattavasti. Alan tulevaisuudennäkymät ovat hyvät maailmalla kasvaneen kysynnän ansiosta.

J. K. Steel Oy:n tulee kiinnittää huomiota omaan maksuvalmiuteen jatkossa, jotta sen rahoitus riittää lyhyellä aikavälillä yllättäviin talouden tilanteisiin sen toimintaympäristössä. Yritykselle suositellaan kassavirtalaskelman laatimista lähitulevaisuudessa, että sen maksuvalmiutta päästäisiin tarkastelemaan vielä yksityiskohtaisemmin kuukausitasolla. Toisaalta yrityksen vahva vakavaraisuus ja hyvä kannattavuus pääsääntöisesti tasoittavat yrityksen heikompa maksuvalmiutta.

Asiasanat: tilinpäätös, tilinpäätösanalyysi, tunnusluvut

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Bachelor of Business Administration, Option of Financial Administration

Author: Kalle Anttila
Title of thesis: Financial statement analysis for J. K. Steel Oy
Supervisor: Nina Kukkonen
Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2021
Number of pages: 54 + 5 appendices

The purpose of the thesis was to analyze the client company's financial statements from 2018 till 2020 and examine how they had developed. The report also investigated the effect COVID-19 had in the client company and the whole industry financially. The client company J. K. Steel Oy specializes in collecting and buying different kinds of scrap metal, selling the scrap metal and other recyclable metals.

The analyzing consisted of vertical percentage analysis, horizontal trend analysis and key ratio analysis. The key ratio analysis focused on profitability, liquidity and financial solidity. The results were compared with the client company's previous years and the industry's general key ratio statistics throughout the examination period. The total analysis indicated that the client company has a good base in profitability and financial solidity, but the company's liquidity was on the weaker side of the three viewpoints.

COVID-19 also had a major effect on shaping one of the industry's main sources of income. COVID-19 influenced the price of scrap metal with the main steel industry manufacturers shutting down momentarily in the beginning stages of the pandemic. After the economy opened again the market price of scrap metal has risen unusually high and currently there is plenty of demand for it.

The client company should ensure that the liquidity of the company doesn't worsen and ensure that short term liquid assets are sufficient in the future when needed. J. K. Steel Oy should consider forming a cash flow statement in the near future, so the company can predict its liquidity more closely during the accounting period. Nevertheless the industry's outlook appears to be strong.

Keywords: financial statement, financial statement analysis, key ratios

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TILINPÄÄTÖKSEN MUOTO JA SISÄLTÖ	7
2.1	Kirjanpito taustalla	7
2.2	Tuloslaskelma	10
2.3	Tase	12
3	TILINPÄÄTÖSANALYYSIN PERUSTA JA SISÄLTÖ	14
3.1	Tuloslaskelmaan tehtävät oikaisut.....	15
3.2	Taseeseen tehtävät oikaisut.....	19
3.3	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi	24
3.4	Tunnuslukuanalyysi.....	25
4	TOIMEKSIANTAJAN TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	32
4.1	Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi	32
4.2	Tunnuslukuanalyysi.....	38
4.3	Koronapandemian vaikutukset	44
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	47
6	POHDINTA	51
	LÄHTEET.....	53
	LIITTEET	55

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on toteuttaa tilinpäätösanalyysi toimeksiantajayritykselle. Opinnäytetyö toteutetaan laadullisena tutkimuksena. Tutkimusaineistona käytetään yrityksen virallisia tilinpäätösdokumentteja viimeiseltä kolmelta vuodelta (2018–2020). Tilinpäätösanalyysin avulla selvitetään toimeksiantajayrityksen taloudellista tilannetta ja sen kehitystä, arvioidaan koronapandemian vaikutusta liiketoimintaan sekä esitetään kehitysideoita tulevaisuuteen liiketoiminnan parantamiseksi.

Toimeksiantajayritys J. K. Steel Oy on erikoistunut lajiteltujen materiaalien kierrätykseen, joihin lukeutuu esimerkiksi metallien kierrätys ja romumetallin muuntaminen uusioraaka-aineiksi. Yritys aloitti liiketoiminnan 10 vuotta sitten toiminimenä, jonka jälkeen yhtiömuoto muutettiin osakeyhtiöksi vuonna 2015. Toimeksiantajayrityksen omistajalle on tarkoitus saada tilinpäätösanalyysin avulla tarkempi tilannekatsaus yrityksen taloudelliseen tilanteeseen.

Tutkimusaineistosta muodostetaan tilinpäätösanalyysi laatimalla oikaistut tuloslaskelmat ja taseet. Oikaistuja tilinpäätöksiä käytetään pohjana tunnuslukuanalyysille, prosenttilukumuotoiselle tilinpäätökselle ja trendianalyysille. Taloudellista tilannetta tarkastellaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden näkökulmista. Tuloksia verrataan yrityksen edellisiin vuosiin, toimialaan sekä Yritystutkimus ry:n tunnuslukujen ohjearvoihin.

Opinnäytetyöraportti noudattaa tutkimusluonteisen perinteisen opinnäytetyön rakennetta eli tietoperusta käsitellään ensin, jonka jälkeen tulevat työn empiirinen osuus, johtopäätökset ja pohdinta (Oulun ammattikorkeakoulu 2021). Opinnäytetyön tietoperusta koostuu taloushallinnon ammattikirjallisuudesta, lainsäädännöstä ja verkkolähteistä. Teoriaperusta aloitetaan perehtymällä kirjanpidon rooliin tilinpäätöksen pohjana, jota seuraa tilinpäätöksen ja tilinpäätösanalyysin käsittely.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- Miten yrityksen taloudellinen tilanne on kehittynyt?
- Millä tavalla koronapandemia on vaikuttanut yrityksen liiketoimintaan ja talouteen toimialalla?
- Miten yritys voi kehittää toimintaansa tulevaisuudessa?

2 TILINPÄÄTÖKSEN MUOTO JA SISÄLTÖ

Tilinpäätös kokoaa kirjanpitovelvollisen tilikauden liiketapahtumat yhteen. Tilinpäätös on yrittäjän näkökulmasta taloudenhallinnan väline, joka kertoo numeromuodossa tilikauden tapahtumat. Eri säännökset ja lait määrittelevät, miten tilinpäätös tulee muodostaa. Kirjanpitolaki vaatii kaikkia kirjanpitovelvollisia, esimerkiksi osakeyhtiöitä, tekemään tilinpäätöksen. (Eisto 2020.)

Yrityksen myyntejä, ostoja sekä muita rahasuorituksia kutsutaan liiketapahtumiksi. Liiketapahtuman sisältö ilmenee tositteesta. Tositteita ovat muun muassa käteiskuitit, myynti- ja ostolaskut, tiliotteet, matkalaskut ja ylityölisät. Kirjanpitoon kirjattujen liiketapahtumien pohjalta laaditaan tilinpäätös, joka sisältää keskeisinä osina tuloslaskelman ja taseen. (Taloushallintoliitto 2018.)

2.1 Kirjanpito taustalla

Kirjanpitolaissa 1336/1997 säädetään kirjanpitovelvollisuudesta. Kirjanpitovelvollisia oikeushenkilöitä ovat avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, osuuskunta, yhdistys, säätiö, muu yksinoikeudellinen oikeushenkilö sekä uskonnonvapauslaissa tarkoitettu uskonnollinen yhdyskunta ja sen rekisteröity paikallisyhteisö. Lisäksi luonnolliset henkilöt ovat kirjanpitovelvollisia harjoittamastaan liike- ja ammattitoiminnasta, kuitenkin kevennetyin vaatimuksin. Luonnollisen henkilön koskevia määräyksiä sovelletaan myös liikkeen- ja ammattiharjoittajan kuolinpesään ja konkurssipesään, mikäli se jatkaa edellä mainittua toimintaa. Maataloutta tai kalastusta harjoittava luonnollinen henkilö ei ole kirjanpitolain nojalla kirjanpitovelvollinen. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 31–32.)

Lähtökohtaisesti kirjanpitovelvollisen tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kirjanpitoon pitää merkitä jokaisesta liiketapahtumasta rahanlähde ja rahankäyttö. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 32.) Poikkeuksen tähän luo ammatin- ja liikkeenharjoittaja, mikäli päätyneenä ja sitä edeltäneenä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista kriteereistä:

- 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;
- 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai
- 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1:1 a.2 §).

Kirjanpitovelvollisen tulee noudattaa myös hyvää kirjanpitolapua, joka käytännössä tarkoittaa alan vakiintunutta kirjanpitoikäntää sekä teoriaa. Kirjanpitolautakunnalla (KILA) on Suomessa keskeinen rooli käytännön ohjaamisessa yleisohjeiden, lausuntojen ja kannanottojen myötä. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 18, 43.)

Kirjanpitovelvollisen tilikausi on 12 kuukautta. Mikäli toimintaa ollaan aloittamassa, lopettamassa tai jos tilinpäätöksen ajankohtaa muutetaan tilikausi voi olla lyhempi tai pidempi, mutta enintään 18 kuukautta. (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1:4.1 §.)

Tilinpäätös ja toimintakertomus on pääsääntöisesti laadittava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:6.§). Vuonna 2020 KILA antoi poikkeusluvan, joka koski tilinpäätöksen laatimisaajan pidentämistä kuuteen kuukauteen koronaepidemiasta johtuen. Yksittäinen kirjanpitovelvollinen sai laatia tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen määräajasta poiketen seuraavin ehdoin: tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröinti on mahdollista lain asettamaan määräaikaan; kirjanpitovelvollisen hallitus tai sitä vastaava toimielin tekee asiasta päätöksen ennen KPL 3:6 §:n mukaisenmääräajan päättymistä; edellä mainitun kohdan tarkoittamasta päätöksestä ilmoitetaan tilinpäätöksen liitetietona. (Kirjanpitolautakunta 2020.)

Tilinpäätös sisältää seuraavat osiot: tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja niihin sisältyvät liitetiedot. Lisäksi tiettyjen ehtojen täytyessä tulee laatia toimintakertomus. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 40.) Rahoituslaskelma vaaditaan ainoastaan, jos kirjanpitovelvollinen on suuryritys tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:1.4 §). Toimintakertomus tulee laatia vain, mikäli kirjanpitovelvollinen on julkinen osakeyhtiö, suuryhtiö tai yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:1.7 §).

Tilinpäätös tulee laatia kirjanpitolaissa määrättyjen yleisperiaatteiden mukaisesti. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva (true and fair view) yrityksen toiminnan tuloksesta sekä taloudellisesta asemasta (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3:2.1 §). Tämä toteutuu yleensä noudattamalla tarkasti kirjanpitolainsäädäntöä taseessa, tuloslaskelmassa, rahoituslaskelmassa sekä liitetietojen antamisessa (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 43).

Sen lisäksi on määrätty olennaisuuden periaatteesta, joka määrittelee tilinpäätöksessä olevan seikan olennaisuuden. Kyseinen seikka on olennainen, jos tiedon pois jättämisen tai väärin ilmoittamisen voidaan odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita sen käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella. Näin ollen vähäisetkin liiketapahtumat on merkittävä aina asianmukaisesti, vaikka seikka olisi yksittäisenä epäolennainen. Jos samanlaisia seikkoja on useampia, olennaisuuden arviointi pitää kohdistaa kokonaisuuteen. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 42–43.)

Kirjanpitolaissa on myös säädetty muista yleisistä periaatteista, joita tulee noudattaa tilinpäätöstä laatiessa:

1. jatkuvuuden periaate (going concern)
2. johdonmukaisuuden periaate
3. sisältöpainotteisuuden periaate
4. varovaisuuden periaate
5. tasejatkuvuus
6. suoritusperusteisuus
7. erillisarvostuksen periaate
8. nettotamiskielto (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 43).

Jatkuvuuden periaatteella tarkoitetaan sitä, että yrityksen oletetaan toimivan jatkuvasti ja tilinpäätösratkaisut tehdään lähtökohtaisesti sen mukaan. Esimerkiksi taseessa pysyvät vastaavat arvotetaan hankintamenoon hyödykkeen todennäköisestä luovutushinnasta huolimatta. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 44.)

Johdonmukaisuuden periaatteen mukaan samankaltaisia tilanteita pitää käsitellä kirjanpidossa samoja periaatteita noudattaen. Kirjanpitovelvollinen saa valita kirjanpitolain eri menettelytavoista vapaasti haluamansa, mutta valintamahdollisuus on oletuksena olemassa vain kerran. Jatkossa menettelytapaa tulee noudattaa samanlaisissa tilanteissa tilikaudesta toiseen. Kuitenkin perustellusta syystä menettelytavan muuttaminen on mahdollista, kunhan muutoksen perusteet ilmoitetaan tilinpäätöksessä liitetietona sekä annetun tiedon vertailukelpoisuus aikaisempaan tilikauteen varmistetaan. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 44.)

Sisältöpainotteisuuden periaatteella tarkoitetaan liiketapahtuman merkitsemistä kirjanpitoon todellisen sisältönsä mukaisesti myös silloin, kun liiketapahtumasta tehty tosite ei vastaa tapahtuman

todellista sisältöä. Myynniksi ei saa esimerkiksi kirjata tapahtumaa, jossa luovutetaan varoja ilman vastiketta. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 44.)

Varovaisuuden periaatteen mukaan yrityksen ei tule liioitella tulostaan. Sillä viitataan myös yrityksen yleiseen asennoitumiseen epävarmuutta koskeviin tilanteisiin sekä niiden käsittelyyn tilinpäätöshetkenä. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 44.)

Tasejatkuvuudella tarkoitetaan yksinkertaisesti sitä, että taseen yksi tarkoitus on toimia tilikausien välisenä linkkinä eli kirjanpidon tilinavaus tehdään edellisen tilikauden päättäneen taseen mukaan. Suoritusperusteisuudella taas viitataan siihen, että kirjanpitovelvollisen kulut ja tuotot syntyvät vaihdantahetkellä, eivätkä ne riipu ostettujen ja myytyjen kauppatavaroiden maksuajankohdasta. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 44–45.)

Erillisarvostuksen periaatteen mukaan muun muassa rahoitus- ja vaihto-omaisuus tulee arvostaa eräkohtaisesti eikä yhtenä kokonaisuutena. Netottamiskielto toteutuu käytännössä niin, että tulot ja menot pitää näkyä tilinpäätöksessä erikseen. Niiden välinen erotus ei riitä. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 45.)

2.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma kuvaa yrityksen tilikauden tuloksen muodostumista vähennyslaskun muodossa. Se tulee laatia pääosin suoritusperustetta noudattaen. Kirjanpitovelvollisella on mahdollista valita kululaji- ja toimintokohtaisen tuloslaskelman välillä. (Yritystutkimus ry 2017, 12.) Liitteestä 1 on nähtävissä kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava, joka käydään läpi pääkohdittain seuraavasta kappaleesta alkaen.

Erään *Liikevaihto* sisältyy tuotteiden ja palveluiden myyntituotot. Myyntituloista tulee vähentää myönnettyt alennukset, arvonlisävero ja muut myynnin määrään perustuvat verot. Lisäksi myyntisaamia koskevat ulkomaanrahan määräiset kurssivoitot ja tappiot oikaistaan myynnistä, kun liikevaihtoa lasketaan. Toisaalta esimerkiksi luottotappiot vähennetään tavallisesti erässä *Liiketoiminnan muut kulut*. Erä *Liikevaihto* on yleisesti käytetty yritystä kuvaava luku yritysten välisissä vertailuissa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 134.)

Valmistustoimintaa harjoittavien yritysten tuloslaskelmassa esiintyy erä *Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos*. Siihen kuuluu yrityksen itse jalostaman varaston muutos, puolivalmiste- ja valmisteveraston muutos. Erään ei sisällytetä esimerkiksi raaka-ainevaraston eli sellaisenaan ostettujen hyödykkeiden varaston muutosta. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 134.)

Valmistus omaan käyttöön -erä oikaisee tuloslaskelman eriä, jotka sisältävät omaan käyttöön otettujen hyödykkeiden menoja. Kyseistä erää ei välttämättä ole pakko käyttää tuloslaskelmassa, vaan varsinaisilta menotileiltä voidaan tehdä menonsiirtokirjaukset omaan käyttöön otetun hyödykkeen menotilille, kuten kirjanpitolille koneet ja kalusto. Tässä tapauksessa otettaisiin esimerkiksi myytäväksi tarkoitettu kone yritykselle omaan käyttöön. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 134–135.)

Ryhmään *Liiketoiminnan muut tuotot* kuuluvat kirjanpitovelvollisen liiketoiminnasta saamat tuotot, joissa ei ole kyse liikevaihdosta. Näihin tuottoihin lukeutuvat esimerkiksi vuokratuotot ja luovutusvoitot. Erä on kuitenkin melko laaja ja se sisältää monenlaisia yrityksen liiketoiminnasta syntyneitä tuottoja, jotka eivät kuulu liikevaihtoon. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 135.)

Materiaalit ja palvelut -ryhmään sisältyy yrityksen vaihto-omaisuuteen luettavat ostot. Ryhmä jaetaan vielä kahteen alaeeseen: Aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä ulkopuoliset palvelut. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 136.)

Erässä *Henkilöstökulut* esitetään yrityksen maksamat palkat ja palkkiot sekä niihin sisältyvät henkilösivukulut. Henkilösivukulut jakautuvat vielä eläkekulut ja muut henkilösivukulut -kohtiin. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 137.)

Poistot ja arvonalentumiset koskee pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden hankintamenon jaksottamista eri vuosille. Poistoina vähennetään yleensä taseeseen aktivoitu hyödykkeiden hankintameno. Joskus myös vähennetään poistoina pysyvien vastaavien sijoituksiin kuuluvien osakkeiden sekä osuuksien hankintamenoja. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 138.)

Liiketoiminnan muut kulut -erä sisältää sellaiset yrityksen liiketoiminnasta aiheutuneet kulut, joille ei ole varattu erityiserää tuloslaskelmassa. Esimerkiksi yrityksen koneista ja rakennuksista aiheutuneet luovutustappiot luetaan liiketoiminnan muiksi kuluiksi, mikäli yritys jatkaa toimintaa sillä alalla, jolta pysyviä vastaavia on myyty. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 140.)

Liikevoitto tai *Liiketappio* saadaan, kun yrityksen säännöllisistä tuotoista kuten liikevaihdosta vähennetään juoksevat kulut. Kun liikevoittoa lasketaan, *Rahoitustuottoja ja -kuluja*, *Tilinpäätössiirtoja* eikä *Tuloveroja ja Muita välittömiä veroja* ei oteta huomioon. Yrityksen toiminnan menestymistä arvioidaan liikevoiton perusteella. Arviossa ei huomioida lähtökohtaisesti yrityksen rahoitustuottoja ja -kuluja, vaan ne huomioidaan tuloslaskelmassa vasta *Liikevoiton* alapuolella. Liikevoiton positiivisuus kertoo luonnollisesti liiketoiminnan onnistuneisuudesta, kun taas negatiivisuus kertoo toiminnan olevan tappiollista. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 140.)

Tilikauden voitto (tappio) on tuloslaskelman viimeinen rivi ja sen määrä kasvattaa tai pienentää taseen omaa pääomaa. Sitä käytetään myös yritysten välisissä vertailuissa ja yrityksen oman kehityksen tarkastelussa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 140.)

2.3 Tase

Yrityksen tase kuvaa taloudellista asemaa tilinpäätöshetkellä. Taseen vastaavaa puoli kuvaa yrityksen liiketoimintaan sitoutuneita pääomia. Omaisuuserät esitetään likvidiysjärjestyksessä siten, että mitä alemmas vastaava puolta mennään, sen helpommin omaisuuserä on muutettavissa rahaksi. Tästä esimerkkinä heikommin rahaksi muutettavat erät, kuten aineettomat hyödykkeet on esitetty ensin ja likvidit käteisvarat viimeisenä. Taseen vastattavaa puolelta selviää, miten yrityksen liiketoimintaan sitoutuneet pääomat on rahoitettu. Ensin esitetään yrityksen oma pääoma, jonka jälkeen tulee vieras pääoma. Taseen rakenne ja laajuus määräytyy lähtökohtaisesti yrityksen koon mukaan. (Yritystutkimus ry 2017, 27.) Virallisen taseen kaava on nähtävissä kokonaisuudessaan liitteessä 2. Seuraavaksi käsitellään virallisen taseen kohdat läpi pääpiirteittäin.

Taseen vastaava puolella *Pysyvät vastaavat* tuottavat tuloa oletettavasti usean tilikauden ajan. Yleensä niiden tuotto-odotukset tähdätään pidemmälle ajalle kuin 12 kuukaudelle. Tästä esimerkkinä 18 kuukauden korollinen saaminen, joka merkitään pysyviin vastaaviin. Mikäli asiakkaalle annettaisiin myydyin hyödykkeen kohdalla 18 kuukautta korotonta maksuaikaa, silloin saaminen merkittäisiin vaihtuvissa vastaavissa pitkäaikaisena saamisena, koska tulonodotukset eivät ulotu 12 kuukautta pidemmälle ajanjaksolle. Pysyvät vastaavat tulee esittää taseessa kolmena alaryhmänä. Ne ovat Aineettomat hyödykkeet, Aineelliset hyödykkeet ja Sijoitukset. Lisäksi ryhmiin sisältyy useita alaeriä. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 115.)

Niin kuin edellä on mainittu, ryhmään *Vaihtuvat vastaavat* on aktivoitu taseen erät, joiden tuotto-odotus on enintään 12 kuukautta. Vaihtuvien vastaavien neljä pääryhmää ovat: *Vaihto-omaisuus*, *Saamiset*, *Rahoitusarvopaperit* sekä *Rahat ja pankkisaamiset*. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 120.)

Taseen vastattavaa puolen *Oma pääoma* on muun muassa yrityksen varojen jakamisen pohja, yrityksen riskipuskuri sekä vakavaraisuuden ilmaisin. Omasta pääomasta ovat erityisen kiinnostuneita yrityksen omistajien lisäksi sen ulkopuoliset sidosryhmät. Osakeyhtiölaissa on määräyksiä oman pääoman säilyttämisestä tai menettämisestä. Lisäksi omasta pääomasta ja siinä tapahtuvista muutoksista tulee olla selvitykset liitetiedoissa tilinpäätöksessä. (Yritystutkimus ry 2017, 41.)

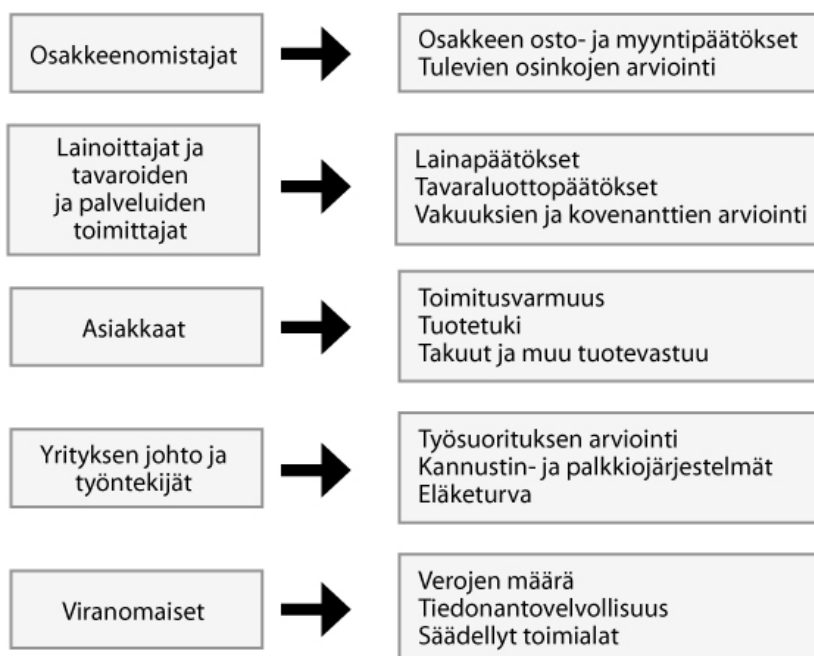
Tilinpäätössiirtojen kertymä -kohta taseen vastattavaa puolella koskee verotuksen tulonjärjestelyä. Tilinpäätössiirtoja muodostetaan vain, jos ne vaikuttavat vain kirjanpitovelvollisen yrityksen maksettavaksi tule verojen määrään. *Pakolliset varaukset* taas ovat tulevia menoja ja menetyksiä, joiden tapahtuminen on väistämätöntä. Niistä ei saada vastaavaa tuloa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 129.)

Vieras pääoma jakautuu vastattavaa puolella kahteen alaryhmään: *Pitkäaikainen vieras pääoma* ja *Lyhytaikainen vieras pääoma*. Jos velan takaisinmaksuun on enemmän aikaa kuin vuosi, vieras pääoma on pitkäaikaista. Lyhytaikainen velka maksetaan takaisin korkeintaan vuodessa tai sitä lyhyemmässä ajassa. (Leppiniemi & Kykkänen 2019, 130.)

3 TILINPÄÄTÖSANALYYSIN PERUSTA JA SISÄLTÖ

Tilinpäätösanalyysi on yrityksen taloudellisen tilanteen arviointia päätöksenteon tueksi. Yritystä verrataan toisiin yrityksiin päätöksentekotilanteissa ja samaa yritystä verrataan myös eri vuosien välillä. Yksi tilinpäätösanalyysin vahvuuksista onkin vertailtavuuden mahdollistaminen. Koska kirjanpito sekä tilinpäätös laaditaan lainsäädännön ja muiden määriteltyjen periaatteiden mukaisesti, ne ovat suurelta osin vertailukelpoisia. Lainsäädäntö kuitenkin antaa tilinpäätöksen laatijalle harkinnanvapautta ja käytössä on edelleen toisistaan jossain määrin poikkeavia tilinpäätösnormistoja kansainvälisestä harmonisoinnista huolimatta. Siitä huolimatta harva taloudellinen laskelma on niin yksikäsitteinen, objektiivinen ja sisällöltään luotettava kuin virallinen tilinpäätös. (Kallunki 2014, 12.)

Tilinpäätösanalyysillä on myös merkittävä rooli yrityksen taloudellisen tilanteen arvioinnissa sekä päätöksenteossa siksi, että se tuo ilmi yrityksen taloudellisen tilanteen eri ulottuvuudet. Tilinpäätösanalyysillä esimerkiksi voidaan vaivatta tarkastella yrityksen kannattavuutta, kasvua ja liiketoiminnan riskejä, jotka on hyvä huomioida päätöksenteossa. Eri sidosryhmät tarvitsevat erilaista informaatiota, jota on saatavissa tilinpäätöksissä. (Kallunki 2014, 13.)

KUVIO 1. Eri sidosryhmät ja käyttökohteet tilinpäätösanalyysille (Kallunki 2014, 19)

Kuviossa 1 on esitetty yrityksen eri sidosryhmät ja käyttökohteet tilinpäätösanalyysille. Erityisesti osakkeenomistajille taloudellisen tilanteen arviointi on tärkeää, sillä yrityksen arvonnousu ja osingonjako määräytyvät sen kannattavuuden ja siihen liittyvän riskin mukaan. Niin ikään yrityksen lainoittajat tarkastelevat kassavirtapohjaista kelpoisuutta maksaa lainojen korot ja niiden lyhennykset ajallaan. Samoin maksuvalmiutta havainnoivien tilinpäätöstunnuslukujen avulla yrityksen tavaran-toimittajat arvioivat sen maksuvalmiutta. (Kallunki 2014, 15–16.)

Tilinpäätösanalyysin peruslähtökohtana on virallisen tilinpäätöksen oikaiseminen ja tilinpäätöstietojen muokkaaminen analyysien pohjaksi. Yritystutkimus ry, joka edustaa tilinpäätösten käyttäjiä, on laatinut oppaan Suomen standardien mukaan laadittujen tilinpäätösten tarkasteluun. *Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi* -oppaassa kerrotaan perusteellisesti tilinpäätökseen tehtävistä mahdollisista oikaisuista sekä opastetaan tunnuslukujen laskemisessa. (Kallunki 2014, 75–76.)

3.1 Tuloslaskelmaan tehtävät oikaisut

Oikaisujen tarkoituksena tuloslaskelmassa on antaa yrityksen liiketoiminnan volyymin sekä kannattavuudesta niin oikea ja vertailukelpoinen kuva kuin mahdollista. Virallisella ja oikaistulla tuloslaskelmalla on joitain eroja. Esimerkiksi virallisessa tuloslaskelmassa kirjanpitoasetuksen mukaisesti ei huomioida myynti- ja käyttökatetta. (Yritystutkimus ry 2017, 18.) Yritystutkimus ry:n oikaistun tuloslaskelman kaava ja sen osa-alueet ovat tarkemmin nähtävissä liitteessä 3.

Liiketoiminnan tuotot yhteensä -erä sisältää yrityksen liikevaihdon ja liiketoiminnan muut tuotot. Liikevaihdon oikaisulle voi olla tarvetta, jos yritys käyttää osatuloutusta. Osatuloutus ilmenee yrityksen liikevaihdossa kirjattuna esimerkiksi keskeneräisten töiden tulouttamisella arvioidun valmiusasteen perusteella. Niistä kirjataan myös vastaavanlaiset menot kuluiksi. Yritys arvio itse keskeneräisten töiden valmiusasteen, joten ainakin määrältään suuriin osatuloutuksiin ja pitempiin valmistusaikoihin voi liittyä epävarmuutta jossain määrin. Aikaisempiin tilikausiin vertaaminen myös hankaloituu osatuloutusta soveltaessa, jos sitä ei ole harjoitettu aikaisemmin. Sama ongelma ilmenee yritysten välisessä vertailussa, mikäli kaikki yritykset eivät käytä osatuloutusta. (Yritystutkimus ry 2017, 18.)

Liiketoiminnan muihin tuottoihin tehdään oikaisu, mikäli tuotto heikentää olennaisesti vertailukelpoisuutta tai se on kertaluonteinen. Oikaisussa pitää huomioida myös erän vero-oikaisu. Tilinpäätöksen liitetiedoista on todennettavissa, mitkä tuotot ovat satunnaisluonteisia. Nämä liiketapahtumat oikaistaan satunnaiset tuotot -riville oikaistussa tuloslaskelmassa. Samoin niiden hankkimisesta aiheutuneet mahdolliset kulut siirretään satunnaiset kulut -kohtaan. (Yritystutkimus ry 2017, 19.)

Käyttökate saadaan, kun *liiketoiminnan tuotoista* vähennetään aine- ja tarvikekäyttö, ulkopuoliset palvelut, henkilöstökulut, laskennallinen palkkorjaus, liiketoiminnan muut kulut sekä valmisteveraston lisäys/vähennys. Aine- ja tarvikekäyttö saadaan vähentämällä virallisen tuloslaskelman aine- ja tavaraostoista näiden varastojen lisäys tai käänteisesti lisäämällä ostoihin kyseisten varastojen vähennys. Ulkopuoliset palvelut ovat käytännössä työsuorituksista maksettuja korvauksia, jotka koskevat tuotantoa tai myyntiä. Henkilöstökulut taas koostuvat ennakonpidätyksen alaisista palkoista ja niihin verrattavista kuluista sekä palkan perusteella välittömästi muodostuvista kuluista. Muun muassa eläkekulut ja sosiaaliturvamaksut ovat välittömästi palkan perusteella määräytyviä kuluja. (Yritystutkimus ry 2017, 20.)

Laskennallinen palkkorjaus pyrkii saamaan yritykset vertailukelpoisiksi kannattavuustarkastelussa. Jos tuottojen aikaansaamiseksi tarvittujen henkilöiden palkka- tai muut sitä vastaavat kulut eivät sisälly tuloslaskelmaan, yrityksen kannattavuudesta syntyvä kuva vääristyy. Eri yhtiömuotoja ei käsitellä verotuksessa yhdenmukaisesti. Esimerkiksi toiminimiyrittäjän palkka ei koskaan sisälly tuloslaskelmaan ja omistajan palkka henkilöyhtiöissä voi vain olla kuluna poikkeustapauksissa. Yleensä henkilöyhtiöissä omistaja ottaa palkan yksityistiliä käyttäen taseesta eli viime kädessä omaa pääomaa veloitetaan. (Yritystutkimus ry 2017, 20–21.)

Palkkorjaus kehoitetaan tekemään, kun omistajan työn osuus yrityksessä on ilmeinen ja tuloslaskelmassa ei ole työpanosta vastaavaa kulua merkattuna. Kiinteistöyhtiöissä, säätiöissä eikä yhdistyksissä ei lähtökohtaisesti tehdä palkkaoikaisua. Palkkorjaus koskee lähinnä toiminimiyrittäjiä ja henkilöyhtiöitä. Osakeyhtiötä palkkorjaus koskee silloin, jos omistajien palkkakulut eivät ole tuloslaskelmassa kirjattuna. Korjauksen suuruuteen ei vaikuta osingonjaon tai yksityisottojen määrä. Palkkorjauksen määrä neuvotaan tekemään asteittain liikevaihdon perusteella kuvion 2 mukaan. (Yritystutkimus ry 2017, 21.)

Liikevaihto (12 kk), €	Palkkakorjaus/henkilö, €
100 000 – 500 000	30 000
> 500 000	50 000

KUVIO 2. Laskennallisen palkkakorjauksen määräytyminen (Yritystutkimus ry 2017, 21)

Liiketoiminnan muut kulut -erässä tulee oikaista luonteeltaan satunnaiset kulut, jotka ovat tuloksen kannalta olennaisia sekä kertaluonteisia, sillä ne hankaloittavat yrityksen kannattavuusvertailua vuosittaisella tasolla. Nämä satunnaiset kulut on avattava myös liitetiedoissa. Edellä mainitut kulut siirretään satunnaiset kulut -riville. (Yritystutkimus ry 2017, 22.)

Viimeisenä ennen *käyttökattetta* oleva valmistevaraston lisäys/vähennys -erä koskee valmistustointia harjoittavia yrityksiä. Valmistevarastojen muutos saadaan, kun lisätään valmiiden ja keskeneneräisten tuotteiden varastojen muutokseen valmistus omaan käyttöön. (Yritystutkimus ry 2017, 22.)

Liiketulos saadaan vähentämällä *käyttökatteesta* suunnitelman mukaiset poistot, arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä sekä vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset. Suunnitelman mukaisiin poistoihin suositellaan oikaisua, jos poistoja ei ole tehty määrällisesti tai laadullisesti suhteessa pysyviin vastaaviin tai poistoajat ylittävät Kirjanpitolautakunnan antamat suositukset. Silloin sovelletaan EVL:n (Elinkeinovalolain) maksipoistoja suunnitelman mukaisina poistoina. Verotuksessa poistot määritellään tyypillisesti EVL:n maksimipoistoprosenttien mukaan. Sen seurauksena EVL:n maksimipoisto voi olla suurempi kuin poisto, mikä on tehty kirjanpidossa. Yritys saattaa haluta hyödyntää verotuksessa maksimipoiston, jolloin yrityksen tulee kirjata kirjanpitoon poistoeroa suunnitelman mukaisen poiston lisäksi. Yrityksen tekemien poistojen sekä EVL:n poistoero näkyy oikaistussa tuloslaskelmassa muut tuloksen oikaisut -rivillä. (Verohallinto 2021; Yritystutkimus ry 2017, 22–23.)

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä -erä koskee taseeseen aktivoitun pysyvän vastaavan arvonalentumista, jos sen mahdollinen luovutushinta alenee pysyvästi. Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset -erään taas kuuluu poikkeuksellisista ja merkittävistä syistä johtuvat vaihto-omaisuuden arvonalentumiset. (Yritystutkimus ry 2017, 23–24.)

Nettotulos muodostuu oikaistussa tuloslaskelmassa seuraavasti: Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista sekä muut korko- ja rahoitustuotot lisätään *liiketulokseen*, jonka jälkeen vähennetään mahdolliset korkokulut ja muut rahoituskulut, kurssierot, sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset sekä välittömät verot. Kurssierojen nettovaikutus on joko plus- tai miinusmerkkinen. Osuuksien tuotoilla viitataan osinkoihin ja muihin sijoittajien tuotto-osuuksiin, jotka ovat viimeisenä etuoikeusjärjestyksessä. Tuotot muista sijoituksista kattaa tuotot oman sekä vieraan pääoman ehtoista sijoituksista. Kyseisiin edellä mainittuihin tuottoihin mahdollinen oikaisu koskee kurssivoittoa, jotka tulee siirtää kurssieroihin oikaistussa tuloslaskelmassa. (Yritystutkimus ry 2017, 23–24.)

Muut korko- ja rahoitustuotot käsittävät tuotot vaihtuvien vastaavien saamisista, rahoitusarvopapereista sekä mahdollisesti molemmista syntyneet kurssierot. Tähän ryhmään voi lukeutua sijoituskiinteistöjen ja rahoitusvälineiden arvostuksesta muodostuneita käyvän arvon muutoksia. Erän oikaisu tapahtuu siirtämällä ryhmän potentiaaliset kurssivoitot kohtaan kurssierot oikaistussa tuloslaskelmassa, mutta käyvän arvon muutoksiin oikaistussa tuloslaskelmassa siirretään muutokset, jotka sisältyvät rahoitustuottoihin. (Yritystutkimus ry 2017, 25.)

Korkokulut ja muut rahoituskulut sisältää muun muassa raha-, luotto- sekä vakuutuslaitoksille maksettuja vieraan pääoman kuluja. Vastaavasti tähän erään voi kuulua kurssitappioita tai käyvän arvon alentumisia, joten oikaisu kohdistuvat kurssierot- ja käyvän arvon muutokset riveille oikaistussa tuloslaskelmassa. Jos yrityksen toiminta perustuu esimerkiksi sijoitustoimintaan, jätetään kyseisten omaisuuserien käyvän arvon muutokset pois, sillä alan yritysten liiketoiminta pohjautuu sijoitusten arvomuutoksiin. (Yritystutkimus ry 2017, 25.)

Kuten aiemmin on todettu, kurssierot -riville kertyy mahdolliset tappiot sekä voitot edellisistä eristä ja niiden nettovaikutus oikaistussa tuloslaskelmassa on joko positiivinen tai negatiivinen. Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset -erässä ovat yksiselitteisesti pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalenemiset. (Yritystutkimus ry 2017, 26.)

Välittömät verot -riville tulee virallisesta tuloslaskelmasta tuloverot ja muut välittömät verot. Muut verot kuten yleisradiovero ja kiinteistövero kuuluvat liiketoiminnan muihin kuluihin. Esimerkiksi satunnaisen luontaiset veronpalautukset tai lisäverot oikaistaan satunnaisiin niitä vastaaville riveille oikaistussa tuloslaskelmassa. Lisäksi yleisluonteisista liiketoiminnan tuotoista ja kuluista peräisin olevat välittömät verot sijoitetaan satunnaisten lajiin. Huomioin arvoista kuitenkin on, että oikaisu voi olla suuruudeltaan enintään tilikauden verojen määrä. (Yritystutkimus ry 2017, 26.)

Kokonaistulos muodostuu, kun lasketaan yhteen oikaistuista eristä kertyneet satunnaiset tuotot, satunnaiset kulut sekä mahdollinen konserniavustus huomioidaan virallisesta tuloslaskelmasta joko kasvattavana tai vähentävänä eränä. (Yritystutkimus ry 2017, 15.)

Tilikauden tulos tulee täsmätä oikaistussa tuloslaskelmassa viralliseen tuloslaskelmaan. Näin ollen huomioidaan siihen vaikuttavat oikaisut ja korjaukset sekä virallisen tuloslaskelman rivit, joiden nettovaikutus muodostaa oikean tuloksen. Niihin kuuluvat poistoeron lisäys/vähennys, veroperusteisten varausten lisäys/vähennys, laskennallinen palkkorjaus, käyvän arvon muutokset ja muut tuloksen oikaisut. Esimerkiksi laskennallinen palkkorjaus sijoitetaan uudestaan plusmerkkisenä myöhemmin oikaistussa tuloslaskelmassa ennen tilikauden tulosta, minkä johdosta sen vaikutus kumoutuu. (Yritystutkimus ry 2017, 15.)

3.2 Taseeseen tehtävät oikaisut

Oikaistu tase eroaa monella tavalla verrattuna virallisen taseeseen. Oikaistussa taseessa on muun muassa mukana leasingvastuu -erä ja oikaistussa taseessa myös yhdistellään virallisessa taseessa olevia useita erillään olevia eriä. (Niskanen & Niskanen 2016, 70.) Oikaistun taseen tarkoituksena tilinpäätösanalyysissä on saada oikea ja vertailukelpoinen otos tilinpäätöshetkellä yrityksen taloudellisesta asemasta (Yritystutkimus ry 2017, 31). Alapuolella läpikäytävät kohdat on rajattu oikaistun taseen olennaisiin uusiin eriin ja niihin ryhmiin, joilla on tarvetta oikaisuun tai uudelleenjärjestelyyn. Yritystutkimus ry:n oikaistun taseen kaava ja sen osa-alueet näkyvät tarkemmin liitteessä 4.

Aineettomat hyödykkeet -kohtaan pysyvien vastaavien puolella sisältyy oikaistussa taseessa kehittämismenot, liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet. Aineettomiin hyödykkeisiin tulee aktivoida ainoastaan menoja, joista todennäköisesti kertyy seuraavina vuosina vastaava tulo. Yrityksen perustamis- ja tutkimusmenojen aktivointi ei ole mahdollista. Kyseiset menot kirjataan vuosikuluiksi. Jos jonkun aineettoman hyödykkeen aktivointi varmistetaan aiheettomaksi, se poistetaan taseen varoista ja lisäksi vastaavalla määrällä pienennetään omaa pääomaa taseessa. (Yritystutkimus ry 2017, 31.)

Kehittämismenoilla tarkoitetaan toimintaa, joka voi olla tutkimustulosten, uusien tai aikaisempia pääasiallisesti muun muassa parempien laitteiden, prosessien, raaka-aineiden tai järjestelmien suunnittelemista ennen sen varsinaisen kaupallisen käytön tai tuotannon aloittamista. Kehittämismenoiksi katsotaan siinä välittömästi aiheutuneet, esimerkiksi henkilöstömenot välittömästi toimivien henkilöiden kohdalla. Liitetiedoissa tulee antaa erittely poistamatta olevista aktivoituista kehittämismenoista, mistä selviää aktivointiedellytykset. Kehittämismenoja oikaistaan poistamalla kaikki tuottamattomat kehitysmenot taseesta vastaava -puolelta sekä oma pääoma -kohdasta, mikäli kehittämismenot eivät täytä aktivointiedellytyksiä. (Yritystutkimus ry 2017, 31–32.)

Liikearvolla tarkoitetaan yritysten fuusion tai yrityskaupan yhteydessä syntynyttä arvoa ja se kirjataan menoksi sen vaikutusaikana. Liikearvo muodostuu yrityskaupassa kauppahinnan ylittäessä substanssiarvon. Fuusion kohdalla se on osuus hankintamenosta, jota ei pysty kohdistamaan taseeseen aineellisiin hyödykkeisiin. Liikearvon oikaisu tapahtuu poistamalla se kokonaisuudessaan taseesta vastaava -puolelta ja omasta pääomasta, mikäli se osoittautuu arvottomaksi. (Yritystutkimus ry 2017, 32.)

Muut aineettomat hyödykkeet -kohtaan kerätään virallisesta taseesta erät: aineettomat oikeudet, muut aineettomat hyödykkeet ja ennakkomaksut. Aineettomiin oikeuksiin kuuluu esimerkiksi patentit, erilaiset luvat ja tekijänoikeudet. Muut aineettomat hyödykkeet – ryhmään mahdollisesti sisältyy menoja, jotka eivät ole lähtökohtaisesti itsekseen realisoitavissa. Näistä esimerkkinä vuokrahuoneiston peruskorjaukset tai itse tehdyn tietokoneohjelman menot. Ennakkomaksut -erä koostuu ulkopuolisille aineettomien hyödykkeiden myyjille suoritetuista ennakkomaksuista. (Yritystutkimus ry 2017, 33.)

Aineelliset hyödykkeet -kokonaisuus käsittää yrityksen seuraavat erät: Maa- ja vesialueet, rakennukset ja rakennelmat, koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet. Maa- ja vesialueiden arvonnousut kirjataan arvonkorotuksina, joilla ei ole vaikutusta yrityksen tulokseen. Korotus merkitään omaan pääomaan. Arvonkorotus tulee perua ja arvonkorotusrahastoa tulee alentaa samalla määrällä, jos aiempi arvonkorotus todetaan aiheettomaksi. (Yritystutkimus ry 2017, 33.)

Rakennukset ja rakennelmat -erässä on huomionarvoista, että arvonkorotuksia ei ole mahdollista tehdä käyttöomaisuusrakennuksiin, vaikka aikaisemmin tehtyjä korotuksia saattaa vähäisesti sisältyä tasearvoihin. Jos rakennuksiin on saatu investointiavustuksia, ne käsitellään hankintameno-

vähennyksenä. Mikäli investointiin käytetään jälleenhankintavarausta, se ei pienennä hankintamenoa vaan varaus kirjataan veroperusteisten varausten muutoksen avulla. Koneet ja kalusto -erässä poistojen kanssa menetellään vastaavalla tavalla, kuin rakennusten ja rakennelmien kanssa. Samoin investointiavustukset ja jälleenhankintavaraus käsitellään samalla tavalla. (Yritystutkimus ry 2017, 34.)

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset -kohta sisältää virallisesta taseesta sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset. Virallisen taseen vaihtuvista vastaavista siirretään pitkäaikaisista saamiset kyseiseen erään. Oikaistussa taseessa esitetään kohdat sisäiset osakkeet ja osuudet, muut osakkeet ja osuudet, sisäiset saamiset sekä muut saamiset ja sijoitukset. Sisäisiin osakkeisiin ja osuuksiin siirretään virallisesta taseesta osuudet saman konsernin yrityksissä sekä omistusyhteisy yrityksissä. Edellä mainittuja eriä oikaistaan poistamalla tasearvo omasta pääomasta ja osakkeista, jos pääoma on menetetty omistetusta yrityksestä ja osakkeet todetaan saatavilla olevien tietojen avulla arvottomaksi. (Yritystutkimus ry 2017, 35.)

Sisäiset saamiset -rivi koskee pitkäaikaisia saamia henkilöomistajilta, samaan kokonaisuuteen kuuluvia konserniyhtiöitä ja muita lähipiiri yhtiöitä. Näitä ovat esimerkiksi laina- tai siirtosaamiset. Sisäiset saamiset oikaistaan vähentämällä eri lainasaamiset saamisista ja omasta pääomasta seuraavanlaisissa tilanteissa: Lainasaamisen takaisinmaksu on ylipäätään epätodennäköistä, osakeyhtiöllä on vakuudettomia lainasaamia henkilöomistajiltaan, eikä niiden määrä vähene tai kasva. Lainasaaminen sisältää epävarmuutta omistajan tai oman yhtiön taloudellisesta tilanteesta johtuen, asianomaiset eivät nosta palkkaa tai osinkoja yhtiöstä. Kolmantena vaihtoehtona voi olla velallisyriksen oman pääoman menettäminen. (Yritystutkimus ry 2017, 36.)

Leasingomaisuus -erään sisältyy tilinpäätöshetkellä jäljellä olevat leasingmaksut, jotka eräänntyvät seuraavilla tilikausilla maksettavaksi. Mahdolliset leasingvastuut ilmenevät tilinpäätöksen liitetiedoista. Tämän erän oikaisu tapahtuu käytännössä lisäämällä jäljellä olevat leasingmaksut taseen vastaavaa -puolelle leasingomaisuutena sekä vastattavaa -puolella leasingvastuuna. (Yritystutkimus ry 2017, 36–37.)

Vaihtuvien vastaavien puolella oikaistussa taseessa *Vaihto-omaisuuteen* kuuluu yrityksen aineet ja tarvikkeet, keskeneräiset tuotteet, valmiit tuotteet sekä muu vaihto-omaisuus. *Vaihto-omaisuuden* kohdalla hankintameno on vaikuttaa hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta koituvat välit-

tömät menot. Mikäli näihin liittyvien välillisten menojen määrä on olennainen verrattaessa hankintamenuon, kohtuullinen osuus välillisistä menoista voidaan sisällyttää hankintamenuon. Valmiit tuotteet -erää tulee oikaista, jos tukku- tai vähittäiskaupan alalla toimiva yritys on kirjannut tähän erään valmiit tuotteet. Kirjattu sisältö oikaistaan kohtaan aineet ja tarvikkeet. (Yritystutkimus ry 2017, 38.)

Lyhytaikaiset saamiset -erässä esitetään virallisen taseen lyhytaikaiset saamiset yhtenä kokonaisuutena, johon kuuluu myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset, muut sisäiset saamiset sekä muut saamiset. Myyntisaamisiin tehdään oikaisu, jos yritys käyttää factoringrahoitusta nettokirjaustapa menetelmällä. Nettokirjaustapa ilmenee siinä, että myyntisaamisissa on ainoastaan factoringilla kattamaton osuus ja taseen ulkopuolella on käytetty factoringluotto. Oikaisutoimenpiteessä käytetty factoringluotto lisätään myyntisaamisiin ja taseen velkoihin. Jos myyntisaamisten luottoriski on siirtynyt rahoittajalle, kyseistä oikaisua ei edellytetä. Osatuloutussaamiset ovat yrityksen keskeneräisiä töitä, jotka käsitellään käyttöpääoman eränä sekä tunnuslukuanalyyseissä että maksuvalmius-tarkastelussa. Oikaistun taseen vastaavaa puolella viimeisenä kokonaisuutena on erä *rahat ja rahoitusarvopaperit*. Erään on koottu virallisesta taseesta rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. (Yritystutkimus ry 2017, 39–40.)

Oikaistun taseen vastattavaa puolella oma pääoma jakautuu kohtiin *Taseen oma pääoma, Poistoero ja varaukset, Oman pääoman oikaisu* sekä loppusummaan *Oikaistu oma pääoma*. *Taseen oma pääoma* -välitulokseen sisältyy yrityksen osake- tai muu peruspääoma, ylikurssi-, vara ja arvonorotusrahoasto, käyvän arvon rahasto, muut rahastot, kertyneet voittovarot, tilikauden tulos sekä pääomalainat. Mahdollinen oikaisu koskee poistoeroa ja veroperusteisia varauksia, mistä laskennalliseen verovelkaan siirtyy yhteisöverokannan mukainen osa. Tilinpäätöksessä saa tehdä veroperusteisen varauksen, joka yleisimmin ilmenee toimintavarauksena. Toimintavarauksen kuitenkin koskee vain yksityisiä elinkeinoharjoittajia ja henkilöyhtiöitä. Veroperusteisten varausten muutos kirjataan myös tuloslaskelman puolella. (Yritystutkimus ry 2017, 44.)

Oman pääoman oikaisuihin kootaan erät, joilla on oikaistu virallisen taseen omaisuuseriä tai velkoja tilinpäätösanalyyseissä. Nämä oikaisu kohdistetaan suoraan tase -eriin tuloslaskelman ohi. Näille omaisuuseriä oikaisuille on tarvetta, kun viralliseen taseeseen on aktivoitu muun muassa liikearvoa tai muita aineettomia hyödykkeitä, joihin ei liity tulon odotuksia. Muiden aineettomien hyödykkeiden kohdalla oikaisu on aiheellinen, jos niiden aktivointi ei ole lainsäädännön olosuhteissa mahdollista. Oman pääoman oikaisuihin liittyy myös epävarmat saamiset, saamiset henkilöyhtiöiden omistajilta

(liiketaloudellinen peruste puuttuu), osakeyhtiölain vastaiset lainasaamiset, aiheettomiksi paljastuneet arvonkorotukset ja käyvän arvon muutokset, pysyvien vastaavien arvonoikausit sekä poistoikausit. (Yritystutkimus ry 2017, 45.)

Vieraassa pääomassa esitetään oikaistussa taseessa *Pitkäaikainen-* ja *Lyhytaikaisen vieras pääoma* -erien lisäksi *Laskennallinen verovelka*, *Pakolliset varaukset*, *Leasingvastuut* sekä vieraan pääoman kokonaissumma *Oikaistu vieras pääoma*. Leasingvastuukanta tulee taseen ulkopuolelta. Sen lisäksi virallisen taseen välirahoitusinstrumentit - joita ovat muun muassa optiolainat, vaihtovelkakirjalainat ja voitto-osuuslainat - kirjataan vieraaseen pääomaan, vaikka ne omaavat oman ja vieraan pääoman piirteitä. Välirahoitusinstrumentit siirretään oikaistussa taseessa omiin varoihin tapauskohtaisesti, jos ne ovat oman pääoman ehtoisia. Kyseiset ehdot täytyvät välirahoitusinstrumentin kohdalla, kun se on vakuudeton, siinä on muita lainoja heikompi etuoikeus, koronmaksuvelvollisuutta ei ole ja takaisinmaksuaikaa ei ole määrätty. (Yritystutkimus ry 2017, 46.)

Pitkäaikainen vieras pääoma jakautuu vielä alaeriin pääomalainat, lainat rahoituslaitoksilta, takaisinlainat tev-laitoksilta, saadut ennakot, sisäiset velat ja muut pitkäaikaiset velat. Pääomalaina on osakeyhtiölain mukaan takasijainen laina ja sillä on muita lainoja kehnompia etuoikeuksia yrityksen selvitystilassa ja konkurssissa. Pääomalaina on luonteeltaan vakuudeton ja takaisinmaksun kanssa toimitaan lyhennyksien ja korkojen osalta niin, että ne ovat sidottu maksuhetken vapaan pääoman, pääomalainojen ja viimeisen vahvistetun taseessa ilmoitetun tappion erotukseen. Kun lainaehtojen mukaista korkoa ei pystytä maksamaan, korko tulee maksaa välittömästi seuraavan maksuperusteet täyttävän tilinpäätöksen kohdalla. Ennen sitä kertyneet maksamattomat korot merkitään taseen liitetietoihin ulkopuolisena korkovastuuna. Jos pääomalaina kirjattaisiin tilinpäätöksessä vieraaseen pääomaan, se käsitellään osittain tai kokonaan omana pääomana pääoman menettämiseen liittyvässä osakeyhtiölain mukaisessa yrityksen oman pääoman laskennassa. Näin pääomalainalla katetaan sidotun oman pääoman säilyminen sekä kertyneet tappiot. (Yritystutkimus ry 2017, 46–47.)

Pääomalainan oikaisujen kanssa menetellään seuraavasti: Vieraaseen pääomaan kirjattua pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan ainoastaan sellaisella määrällä, että kertyneet tappiot saadaan katettua ja sidottu pääoma säilytettyä omassa pääomassa. Jäljelle jäänyt pääomalaina annetaan olla vieraassa pääomassa. Taseen oman pääoman ollessa negatiivinen, pääomalainaa oikaistaan siihen sen verran, että taseen omaksi pääomaksi tulee enintään sidotun oman pääoman

määrä. Jos taseen oma pääoma on vähemmän kuin sidottu oma pääoma yhteensä, mutta ei kuitenkaan negatiivinen, toimitaan samalla tavalla kuin edellä on mainittu. Yrityksen vakavaraisuus esimerkiksi paranee vakavaraisuusarvioinnissa oikaisujen myötä. Lisäksi tunnuslukulaskennassa on huomionarvoista, että pitkäaikaisen vieraan pääoman erät sisäiset velat ja muut pitkäaikaiset velat oletetaan olevan korollisia. (Yritystutkimus ry 2017, 47–48.)

Lyhytaikaisten velkojen puolella mahdolliset oikaisut tehdään korolliset lyhytaikaiset velat ja ostovelat -kohtiin. Jos yrityksellä on factoringluotto, se lisätään korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin. Ostovelkojen kohdalla mahdollisen osamaksuvelan kanssa menetellään samalla tavalla. (Yritystutkimus ry 2017, 50.)

3.3 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös antaa sen analysoijalle tärkeää tietoa tuloslaskelman ja taseen rakenteesta sekä niiden erien kehittymisestä vuositasona. Lukujen kehityksen lisäksi muutosten taustalla olevat tilinpäätöksen liitetiedot ja mahdolliset vuosikertomukset ovat hyödyksi, kun tehdään päätelmiä siitä, mitä yrityksessä on tapahtunut ja miten nämä tapahtumat näkyvät tilinpäätöksen luvuissa. (Niskanen & Niskanen 2016, 89–90.)

Kyseiset analyysimenetelmät ovat hyödyllisiä monessa mielessä, kun esimerkiksi halutaan tarkastella, miten sekä tuloslaskelman että taseen erien väliset suhteet ovat kehittyneet valitun tarkastelujakson aikana. Prosenttilukumuotoisesta tilinpäätöksestä ei kuitenkaan tehdä johtopäätöksiä siitä, onko joku erä pienentynyt tai kasvanut absoluuttisesti. Tietyn erän iso kasvu tai huomattava pienentyminen saattaa muuttaa erien prosentuaalisia osuuksia, vaikka erät eivät olisi absoluuttisesti paljon muuttuneet. (Niskanen & Niskanen 2016, 88–89.)

Prosenttimuotoiset tilinpäätökset mahdollistavat yritysten välisen vertailukelpoisuuden siinä mielessä, että yrityksen koko ei ole vaikuttava tekijä. Silloin voidaan esimerkiksi tarkastella, onko jonkun yrityksen voitto suhteellisesti suurempi tai pienempi kuin jonkin isomman tai pienemmän yrityksen. Jos yritykset harjoittavat liiketoimintaa samalla toimialalla, pystytään suhdelukujen kautta vertailemaan yritysten taloudellista menestymistä, kannattavuutta sekä vakavaraisuutta ilman, että yrityksen koko vaikuttaisi tarkasteltaviin kohtiin. Mikäli yritykset tulevat eri toimialoilta, suhteellista kannattavuutta ja kulurakenteita ei ole järkevää vertailla, sillä ensinnäkin yritysten kulurakenteet

yleensä eroavat ja kannattavuuteen liittyvät tunnusluvut saavat tavallisesti erilaisia arvoja. (Niskanen & Niskanen 2016, 96.)

Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös muodostetaan esittämällä tilinpäätöserät prosentteina tietystä vertailukohteesta. Prosenttilukumuotoisessa tuloslaskelmassa eriä verrataan liikevaihtoon, kun taas taseen kohdalla taseen loppusumma toimii vertailukohteena prosenttilukumuotoisessa tarkastelussa. Tuloslaskelman kohdalla voidaan tarkastella kulurakenteen kehittymistä tarkastelujakson aikana. Prosenttimuotoinen tase on kätevä yrityksen omaisuus- ja rahoitusrakenteen muutosten tutkimisessa. (Niskanen & Niskanen 2016, 87,90,92.)

Trendianalyysi on menetelmä, jonka avulla tarkastellaan tilinpäätöserien ajallista kehitystä. Trendianalyysiin tarvitaan tarkasteluun tilinpäätös useammalta vuodelta ja niistä laaditaan prosenttilukumuotoinen tilinpäätös erä kerrallaan seuraavasti: Jokaisen erän ensimmäisen vuoden arvoksi laitetaan 100 (prosenttia), tämän jälkeen myöhempien vuosien arvoja verrataan perusvuoteen rivi-kohtaisesti laskemalla, montako prosenttia myöhemmän vuoden havainto on perusvuoden arvosta. Trendianalyysistä on hyvä muistaa, että se soveltuu ainoastaan yhden yrityksen peräkkäisten vuosien tilinpäätösten tarkasteluun. (Niskanen & Niskanen 2016, 96,102.) Kaavasta 1 on nähtävissä trendiluvun muodostuminen.

KAAVA 1. Trendianalyysin trendiluvun laskentakaava (Niskanen & Niskanen 2016, 97)

$$\text{Trendiluku} = \frac{X1 \text{ (verrattava vuosi) arvo}}{X0 \text{ (perusvuosi) arvo}} \times 100$$

3.4 Tunnuslukuanalyysi

Tilinpäätöstunnuslukujen avulla mahdollistetaan yrityksen taloudellisen menestymisen tarkastelu monesta eri näkökulmasta. Tunnuslukujen kohdalla tilinpäätösanalyysi on yleensä toteutettu soveltamalla aikasarja- ja poikkileikkausanalyysi tekniikoita. Aikasarja-analyysissä saman yrityksen tunnuslukuja verrataan ja tarkastellaan eri vuosien välillä, kun taas poikkileikkausanalyysissä eri

yri­tysten tunnuslukuja verrataan samana vuotena. Aikasarja-analyysin kautta voidaan havaita tunnuslukujen trendejä, jotka liittyvät esimerkiksi yrityksen katetuotto­prosenttien tai velkaisuuden kehittymiseen, koska ainoastaan yhdeltä tilikaudelta lasketut tunnusluvut eivät niinkään kerro yrityksen pitkän aikavälin taloudellisesta tilanteesta. Sen seurauksena mahdollinen poikkeustilanteesta syntyvä huono tai hyvä taloudellinen suhdanne voi antaa virheellisen kuvan pitemmän aikavälin kannattavuudesta. Liiketoimintaympäristö, jossa yritys toimii ja ympäristössä sattuvat muutokset ylipäätään vaikuttavat suurella tavalla yrityksen talouteen. Aikasarja-analyysi voi myös tuoda ilmi yrityksen strategiamuutosten tai sen tekemien yritys­kauppojen lopputuleman. Jos yritys on rahoittanut yritysoston liiallisella lainalla, se voi heijastua pitkän aikaa yrityksen pääomarakenteessa. Niinpä tilinpäätöstietojen ennustamisessa aikasarja-analyysi toimii lähtökohtana. (Kallunki 2014, 81–82.)

Poikkileikkausanalyysin avulla pystytään tarkastelemaan yrityksen taloudellista menestymistä sen omalla toimialalla suhteessa kilpailijoihin. Yleisesti ottaen katetuotto­prosentteja vertaamalla voidaan nähdä, millä yrityksellä on vahvin hinnoitteluvoima sekä tehokkain kustannusten käyttö. Toimialojen välillä pääomarakenteet esimerkiksi vaihtelevat isosti, mutta saman toimialan yritysten pääomarakenteiden erot voivat kertoa liiallisesta velanotosta tai liian maltillisesta velkavivusta yrityksen pääomassa. (Kallunki 2014, 82–83.)

Kannattavuus kuvaa liiketoiminnan taloudellista tulosta, joka on myös samalla jatkuvan liiketoiminnan perusedellytys. Yrityksen kannattavuutta voidaan mitata joko absoluuttisesti tai suhteellisesti. Absoluuttista kannattavuutta mitataan liiketoiminnan tuottojen ja kulujen erotuksena, toisin sanoen voittona. Suhteellinen kannattavuus taas kuvaa voiton suhdetta yritykseen sijoitettuun pääomaan. (Yritystutkimus ry 2017, 63.)

Yrityksen kannattavuutta voidaan tarkastella muun muassa käyttökate- ja nettotulos- ja kokonais­pääoman tuotto­prosentti tunnus­luvuilla. Lisäksi Yritystutkimus ry on ryhmitellyt muihin tunnus­lukuihin liikevaihdon muutos­prosentti tunnus­luvun, jolla mitataan *liiketoiminnan laajuutta* (Yritystutkimus ry 2017, 78). Näiden tunnus­lukujen kaavat ovat nähtävissä seuraavana kaavoista 2, 3, 4 ja 5.

KAAVA 2. Käyttökateprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 64)

$$\text{Käyttökate-\%} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Käyttökateprosentista selviää yrityksen liiketoiminnan tulos ennen poistoja sekä rahoituseriä. Käyttökateprosenttia suositellaan verrattavaksi saman toimialan yritysten kanssa. Käyttökateprosentille ei ole yleistä ohjearvoa, mutta usein se asettuu seuraaville vaihteluväleille eri toimialoilla:

- teollisuusala 5–20 %
- kaupan ala 2–10 %
- palveluala 5–15 %. (Yritystutkimus ry 2017, 64.)

KAAVA 3. Nettotulosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 65)

$$\text{Nettotulos-\%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

Yrityksen nettotuloksen täytyy olla positiivinen, että yritystoimintaa voidaan pitää kannattavana. Laskentakaavassa oleva nettotulos muodostuu siten, kun liiketulokseen lisätään rahoitustuotot ja sen jälkeen vähennetään rahoituskulut ja verot. (Yritystutkimus ry 2017, 65.)

KAAVA 4. Kokonaispääoman tuottoprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 66)

$$\text{Kokonaispääoman tuotto-\%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin tilikaudella} = \text{kokonaispääoma}} \times 100$$

Kokonaispääoman tuottoprosentin kaavan jakajana ovat nettotulos, rahoituskulut ja verot (12 kk) yhteenlaskettuna. Rahoituskulut sisältävät korkokulut ja muut rahoituskulut sekä kurssitappiot. Tunnusluvun tase-erien loppusummassa huomioidaan edellisen tilikauden ja tuoreimman tilikauden keskiarvo. Tunnusluvun tarkoituksena on mitata yrityksen kannattavuutta poissulkemalla yritysten eri verotuslinjat ja erilaisten yhtiömuotojen välisten verotustekniikoiden vaikutus. Tunnusluvulla mitataan yrityksen kelpoisuutta tuottaa tulosta kaikelle yritystoimintaan sitoutuneelle pääomalle. Yritystutkimus ry on antanut kokonaispääoman tuotolle seuraavat ohjelukemat:

- > 10 % hyvä
- 5–10 % tyydyttävä

- < 5 % heikko. (Yritystutkimus ry 2017, 67.)

KAAVA 5. Liikevaihdon muutosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 78)

$$\text{Liikevaihdon muutos-\%} = \frac{\text{Liikevaihdon muutos (12 kk)}}{\text{Liikevaihto edellisellä kaudella (12 kk)}} \times 100$$

Yrityksen liiketoiminnan laajuutta mittaa lähtökohtaisesti liikevaihto. Liikevaihdon muutoksella kuvataan tyypillisesti joko toiminnan kasvua tai pientymistä. Tunnusluvun taustalla voi kuitenkin vaikuttaa inflaatiokehitys ja mahdollinen osatuloutuksen käyttöön siirtyminen. (Yritystutkimus ry 2017, 78.)

Maksuvalmiudella eli likviditeetillä tarkoitetaan yrityksen kykyä suoriutua aina kaikista maksuvelvoitteistaan. Se kuvaa käytännössä yrityksen rahoituksen riittävyttä lyhyellä aikavälillä. Yrityksen maksuvalmius on riittävä, jos yritys kykenee suorittamaan kaikki maksunsa kassavaroillaan sekä helposti rahaksi muutettavalla omaisuudellaan. Silloin yrityksen ei tarvitse käyttää kallista lyhytaikaista rahoitusta tai suorittaa maksuja viivästyskoroista. Liiallinen likviditeetti ei kuitenkaan ole suositeltavaa. Yrityksen pääoman tuotto laskee, kun sillä on liiallisesta maksuvalmiudesta johtuen paljon huonosti tuottavia lyhytaikaisia kassavaroja ja sijoituksia. Yrityksen tulisi vakiinnuttaa likviditeetille optimaalinen taso. Täten varmistetaan pääoma tehokas käyttö. Yrityksen kannattaa esimerkiksi investoida käyttämätön likviditeetti kannattaviin kohteisiin, jos sellaisia on. Ylimääräisen likviditeetin voi käyttää myös osingonjakoon tai korollisen vieraan pääoman lyhentämiseen, mikäli pääomarakenne halutaan keventää. (Kallunki 2014, 123.)

Maksuvalmiutta mitataan yleisimmin tunnusluvuilla quick ratio ja current ratio, jotka ovat laajalti käytetty ympäri maailmaa (Kallunki 2014, 123). Myös käyttöpääomaprosenttia voi käyttää maksuvalmiuden tarkastelussa. Nämä tunnusluvut ovat nähtävissä seuraavaksi kaavoista 6, 7 ja 8.

KAAVA 6. Quick ration laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 74)

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

Quick ration avulla mitataan yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan vain rahoitusomaisuudellaan. Yritystutkimus ry on antanut quick ratiolle seuraavat ohjearvot:

- > 1 hyvä
- 0,5–1 tyydyttävä
- < 0,5 heikko. (Yritystutkimus ry 2017, 74–75.)

KAAVA 7. *Current ration laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 75)*

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Current ration laskemisessa tarkastelun laajuus on hieman pidempi kuin quick ratiossa. Siinä huomioidaan myös yrityksen vaihto-omaisuus. Vaihto-omaisuuden ajatellaan olevan realisoitavissa nopeasti rahaksi, joka auttaa suoriutumaan lyhytaikaisista maksuista. Vaihto-omaisuuden voi kuitenkin liittyä epävarmuutta realisointiarvon suhteen esimerkiksi epäkurantin varaston takia. (Kallunki 2014, 125.) Yritystutkimus ry on antanut current ratiolle seuraavat ohjearvot:

- > 2 hyvä
- 1–2 tyydyttävä
- < 1 heikko. (Yritystutkimus ry 2017, 75.)

KAAVA 8. *Käyttöpääomaprocentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 72)*

$$\text{Käyttöpääoma-\%} = \frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$$

Käyttöpääoma ilmaisee yrityksen juoksevaan liiketoimintaan liittyvän rahoituksen määrän. Käyttöpääoma saadaan, kun vaihto-omaisuus, myyntisaamiset, sisäiset myyntisaamiset ja osatuloutuksen saamiset lasketaan yhteen, jonka jälkeen niistä vähennetään sekä ostovelat että sisäiset ostovelat ja saadut ennakot. Käyttöpääoma suhteutetaan liikevaihtoon tunnuslukulaskennassa, koska käyttöpääomaan kuuluvat erät ovat riippuvaisia siitä. Käyttöpääomaprocentti määräytyy

yleensä toimialan mukaan. (Yritystutkimus ry 2017, 71–72.) Käyttöpääomaprocenttia voi myös tulkita siten, että mitä pienemmällä käyttöpääomalla yritys pärjää, sitä parempi se on yrityksen kannalta (Alma Talent 2021).

Vakavaraisuus tarkoittaa yrityksen kykyä suoriutua maksuvelvoitteistaan pitkällä aikavälillä. Siitä käytetään myös nimitystä rahoitusrakenne tai pääomarakenne. (Kallunki 2014, 114–115.) Yrityksen rahoitus voidaan jakaa vieraan pääomanehtoiseen rahoitukseen ja omaan pääomaan. Edellä mainittujen keskinäiseen suhteeseen sekä rahoituksen joustavuuteen on keskeistä kiinnittää huomiota. Vieras pääoma luonnollisesti jakautuu vielä lyhyt- ja pitkäaikaiseen rahoitukseen, josta ensimmäinen on tavallisesti joustamatonta. Lyhytaikaisen rahoituksen merkittävä osuus saattaa altistaa yrityksen rahoitusriskeille. (Yritystutkimus ry 2017, 69.)

Rahoitusriskillä viitataan siihen, millä tavalla yritys käyttää vierasta pääomaa. Liikeriski tarkoittaa yrityksen kannattavuuden vaihtelua, joka johtuu suhdannevaihtelusta. Rahoitusriski ja liikeriski yhdessä muodostavat niin sanotun liiketoiminnan kokonaisriskin, joka havainnollistaa niiden välistä suhdetta. Korkean liikeriskin yritysten tulisi käyttää vierasta pääomaa oman pääoman tuoton lisäämisessä maltillisesti voimakkaan suhdannevaihtelun takia. Tätä vieraan pääoman hyödyntämistä kutsutaan velkavipuvaikutukseksi. Matalampi liikeriski mahdollistaa taas suuremman vieraan pääoman käytön, sillä tulovirta on vakaata ja hyvin ennustettavissa. Kiinteistösijoitusta harjoittavat yritykset esimerkiksi käyttävät suurempaa velkavipua, koska toimialalla on matala liikeriski säännöllisten vuokratulojen ansioista. (Kallunki 2014, 114–115.)

Vakavaraisuutta mitataan esimerkiksi tunnusluvuilla omavaraisuusaste-, velkaprosentti ja net gearing. Ohessa on laskentakaavat 9, 10 ja 11 kyseisille tunnusluvuille.

KAAVA 9. Omavaraisuusaste-prosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 69)

$$\text{Omavaraisuusaste-\%} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \times 100$$

Omavaraisuusasteella mitataan yrityksen vakavaraisuutta, sen tappiosietokykyä sekä kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitemmällä ajanjaksolla. Oikaistun taseen loppusummasta vähennetään

saadut ennakot, sillä ne liittyvät keskeneräisiin töihin ja projekteihin eikä niillä ole normaalitilan takaisinmaksuvelvoitetta. Ne poistetaan taseesta niiden valmistuttua. Yritystutkimus ry:n mukaan omavaraisuusastetta voidaan tulkita seuraavien ohjearvojen avulla:

- > 40 % hyvä
- 20–40 % tyydyttävä
- < 20 % heikko. (Yritystutkimus ry 2017, 69–70.)

KAAVA 10. Suhteellisen velkaantuneisuuden laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 70)

$$\text{Velka-\%} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \times 100$$

Suhteellista velkaantuneisuutta on varmintä verrata saman toimialan yrityksiin, koska tunnusluku on toimialasidonnainen. Velkaprosentin pystyy laskemaan myös virallisesta tilinpäätöksestä. Yritystutkimus ry on antanut erityisesti tuotannollisille yrityksille seuraavat ohjearvot:

- < 40 % hyvä
- 40–80 % tyydyttävä
- > 80 % heikko. (Yritystutkimus ry 2017, 70.)

KAAVA 11. Nettovelkaantumisasteen (net gearing) laskentakaava (Yritystutkimus ry 2017, 71)

$$\text{Net gearing} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$$

Net gearing tunnusluvun jakajana on korollinen vieras pääoma, josta vähennetään rahat ja rahoitusarvopaperit. Myös pääomalainat lisätään korolliseen vieraaseen pääomaan, huolimatta pääomalainan tilapäisestä korottomuudesta. Korolliseen vieraaseen pääomaan lasketaan yhteen pitkäaikainen vieras pääoma ilman saatuja ennakoita, korolliset lyhytaikaiset velat sekä muut sisäiset korolliset velat. Tunnuslukua voi pitää hyvänä, jos sen arvo on alle 1. (Yritystutkimus ry 2017, 71.)

4 TOIMEKSIANTAJAN TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Tilinpäätösanalyysillä selvitetään toimeksiantajayrityksen taloudellisen tilanteen kehittymistä viimeisten kolmen vuoden aikana. Aineistona käytetään yrityksen virallisia tilinpäätösdokumentteja vuosilta 2018–2020. Yrityksen tilikausi 1.2–31.1 poikkeaa normaalista kalenterivuodesta, mutta tilinpäätöksiä käsitellään silti vuosikohtaisesti. Tutkimusmenetelmänä toimii dokumenttianalyysi. Näiden tilinpäätöstietojen pohjalta selvitetään yrityksen taloudellinen tilanne eri analyysimenetelmiä hyödyntämällä, mitkä on käsitelty luvussa kolme. Prosenttilukumuotoisen tilinpäätöksen avulla käydään läpi yrityksen kulurakennetta tuloslaskelman kohdalla sekä tarkastellaan tase-erien kehittymistä. Trendianalyysin avulla tutkitaan yrityksen tilinpäätösrien ajallista kehitystä. Tunnuslukuanalyysissä toimeksiantajayrityksen talouden kehitystä tarkastellaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden näkökulmista, joita on käsitelty luvussa 3.4. Kunkin analyysimenetelmän kohdalla taloudellisen tilanteen kehitystä tutkitaan toimeksiantajayrityksen eri vuosien välillä sekä tunnuslukujen kohdalla myös suhteessa toimialaan. Vertailukohtana toimivat Yritystutkimus ry:n tunnusluvuille antamat ohjeavot sekä Työ- ja elinkeinoministeriön tarjoamat Finnvera Oyj:n toimialan tilinpäätöstilastot vuosilta 2018–2020 (liite 5).

Toimeksiantajayrityksen virallisiin tilinpäätöksiin ei lopulta ollut tarvetta tehdä oikaisuja, sillä satunnaisen luonteisia tai määrältään olennaisia tilinpäätösrieni ei ollut. Toimeksiantajayrityksen tilinpäätösten rakenteet eivät olleet suuryrityksen luokkaa ja tilinpäätösrien määrä sekä tuloslaskelmassa että taseessa ei ollut suuri. Tilinpäätösten erät siirrettiin kuitenkin oikaistujen tuloslaskelman ja taseen kaavoihin tunnuslukujen laskemista varten.

Lopuksi tutkitaan vielä, miten koronapandemian vaikutukset mahdollisesti näkyvät toimeksiantajan taloudessa ja toimialalla tähän mennessä saatujen tietojen nojalla. Näkemyksiä tarkastellaan toimeksiantajayrityksen kommenttien perusteella sekä toimialan suurimpien yritysten haastattelujen avulla artikkelien muodossa.

4.1 Prosenttilukumuotoinen tilinpäätös ja trendianalyysi

TAULUKKO 1. Toimeksiantajayrityksen prosenttimuotoiset tuloslaskelmat 2018–2020

PROSENTTIMUOTOINEN TULOSLASKELMA

	2020	2019	2018
LIKEVAIHTO	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot	3,28 %	-	-
LIIKETOIMINAN TUOTOT YHTEENSÄ	103,28 %	100,00 %	100,00 %
Aine- ja tarvikekäyttö	29,15 %	36,22 %	30,78 %
Ulkopuoliset palvelut	3,17 %	3,91 %	3,50 %
Henkilöstökulut	24,60 %	25,03 %	24,67 %
Liiketoiminnan muut kulut	22,32 %	23,27 %	20,86 %
KÄYTTÖKATE	24,04 %	11,56 %	20,19 %
Suunnitelman mukaiset poistot	9,95 %	7,43 %	6,81 %
LIIKETULOS	14,09 %	4,13 %	13,38 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	-	-	0,0002 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	0,85 %	0,37 %	0,55 %
Välittömät verot	2,79 %	0,93 %	2,60 %
NETTOTULOS/KOKONAISTULOS/TILIKAUDEN TULOS	10,45 %	2,83 %	10,22 %

Taulukosta 1 on nähtävissä yrityksen prosenttimuotoiset tuloslaskelmat vuosilta 2018–2020. Tuloslaskelman tilinpäätöserät ovat suhteutettu liikevaihtoon jokaisen vuoden kohdalla. Näistä kolmesta tarkasteluvuodesta kulurakenteesta on havaittavissa, että aine- ja tarvikekäyttö on ollut suurin kuluerä vuosina 2018–2020. Henkilöstökulut ja liiketoiminnan muut kulut ovat yrityksellä olleet lähes samansuuruisia vuosien välillä. Vaihtelevuutta kuluerissä on ollut eniten keskimmäisenä vuotena. Varsinkin vuonna 2019 jokainen edellä mainittu erä on kasvanut perusvuoteen nähden. Esimerkiksi vuonna 2019 aine- ja tarvikekäyttö on kasvanut 5,44 prosenttiyksikköä verrattuna perusvuoteen 2018. Erään sisältyvien romumetallien ostot ja kuljetusajoneuvojen sekä työkonoiden polttoainekulut ovat olleet suuremmat kyseisenä vuonna. Myös liiketoiminnan muut kulut -erä on ollut suurempi vuonna 2019 kuin perusvuotena, mikä johtuu kuljetusajoneuvojen ja työkonoiden kasva-
neista huoltokuluista. Vuonna 2020 kulujen, välitulosten sekä tilikauden tuloksen osalta on palattu lähemmäs perusvuoden tasoa. Liiketoiminnan muita tuottoja on ollut ainoastaan vuonna 2020, mikä johtuu vuokrattaviin sijoituskiinteistöihin sinä vuonna tehdyistä investoinneista. Niistä on kertynyt yritykselle vuokratuloa. Poistojen osuus on kasvanut tarkasteluajanjaksolla, mikä johtuu uuden kaluston hankinnoista. Käyttökate, liiketulos ja tilikauden tulos ovat vuonna 2019 olleet pienimmät suhteutettuna liikevaihtoon. Tämä selittyy vielä tarkemmin trendianalyysin puolella.

TAULUKKO 2. Toimeksiantajayrityksen prosenttimuotoiset taseet 2018–2020

PROSENTTIMUOTOINEN TASE	2020	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Liikearvo	-	1,24 %	2,59 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	-	1,24 %	2,59 %
Rakennukset ja rakennelmat	27,48 %	-	-
Koneet ja kalusto	35,66 %	41,55 %	33,44 %
Muut aineelliset hyödykkeet	0,76 %	1,64 %	-
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	63,90 %	43,19 %	33,44 %
Muut osakkeet ja osuudet	26,53 %	43,02 %	44,81 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	26,53 %	43,02 %	44,81 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Myyntisaamiset	0,05 %	1,52 %	4,09 %
Muut saamiset	4,01 %	5,65 %	1,01 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	4,06 %	7,17 %	5,10 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	5,52 %	5,37 %	14,06 %
Vastaavaa yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %
OMA PÄÄOMA			
Osake- tai muu peruspääoma	0,58 %	0,93 %	0,97 %
Kertyneet voittovarot	22,72 %	33,84 %	18,16 %
Tilikauden tulos	13,56 %	5,91 %	18,68 %
Taseen oma pääoma yhteensä	36,85 %	40,68 %	37,82 %
VIERAS PÄÄOMA			
Lainat rahoituslaitoksilta	31,73 %	32,14 %	37,09 %
Muut pitkäaikaiset velat	10,90 %	-	-
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	42,62 %	32,14 %	37,09 %
Ostovelat	3,30 %	3,66 %	2,24 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	17,22 %	23,52 %	22,85 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	20,53 %	27,18 %	25,09 %
Vastattavaa yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Taulukosta 2 on nähtävissä yrityksen prosenttimuotoiset taseet vuosilta 2018–2020. Taulukosta selviää, miten tilinpäätöserät ovat jakautuneet suhteessa vastaavaa ja vastattavaa loppusummiin jokaisen vuoden kohdalla. Tarkasteluajanjaksolla yrityksen suurin varallisuuserä on vastaavaa - puolella ollut aineelliset hyödykkeet lukuun ottamatta perusvuotta 2018, jolloin suurin omaisuuserä oli yrityksen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset -erään kuuluva osakkeet ja osuudet. Osakkeiden

osuus on kuitenkin pienentynyt taseen loppusumman kasvaessa vuosien varrella. Aineettomissa hyödykkeissä näkyy myös vuonna 2020 tehty investointi vuokrattaviin kiinteistöihin, joka on entistään kasvattanut aineelliset hyödykkeet -erää. Kyseinen erä on kasvanut yhteensä reilut 30 prosenttiyksikköä perusvuoteen verrattuna. Vaihtuvien vastaavien puolelta erä rahat ja rahoitusarvopaperit on ollut suhteessa suurempi erä perusvuonna kuin vuosina 2019 ja 2020. Tämä johtuu siitä, että erässä on määrällisesti ollut eniten omaisuutta kiinni. Myös seuraavien vuosien taseiden suuremmat loppusummat selittävät vajaan 9 prosenttiyksikön laskua verrattuna myöhempään vuosiin.

Vastattavaa -puolen osalta kaksi suurinta erää ovat oma pääoma ja pitkäaikainen vieras pääoma. Omassa pääomassa heijastuu myös taseen loppusumman kasvaminen vuonna 2019 ja 2020. Se näkyy sen suhteellisena pienentymisenä vastattavaa loppusummaan. Vuoden 2019 tuloslaskelman puolella näkynyt heikoin tilikauden tulos näkyy myös taseen puolella, ollen 5,91 %. Pitkäaikaisen vieraan pääoman kohdalla nähdään, että rahoituslaitoslaina on pienentynyt suhteessa taseen loppusummaan vuonna 2019 verrattuna perusvuoteen. Toisaalta vuonna 2020 lainaa on otettu lisää investointeja varten ja pitkäaikainen ostovelka näkyy muut pitkäaikaiset velat -erässä. Vieraan pääoman osuus on sen johdosta kasvanut verrattuna omaan pääomaan viimeisimpänä vuonna. Taseen trendianalyysin avulla nähdään vielä paremmin erien ajallinen kehitys.

TAULUKKO 3. Toimeksiantajayrityksen tuloslaskelman trendianalyysi 2018–2020

TULOSLASKELMAN TRENDIANALYYSI			
	2020	2019	2018
LIKEVAIHTO	119,97 %	118,90 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut tuotot	100,00 %	-	-
LIKETOIMINAN TUOTOT YHTEENSÄ	123,90 %	118,90 %	100,00 %
Aine- ja tarvikekäyttö	113,60 %	139,92 %	100,00 %
Ulkopuoliset palvelut	108,57 %	132,98 %	100,00 %
Henkilöstökulut	119,62 %	120,61 %	100,00 %
Liiketoiminnan muut kulut	128,40 %	132,67 %	100,00 %
KÄYTTÖKATE	142,84 %	68,10 %	100,00 %
Suunnitelman mukaiset poistot	175,26 %	129,81 %	100,00 %
LIIKETULOS	126,34 %	36,68 %	100,00 %
Muut korko- ja rahoitustuotot	-	-	100,00 %
Korkokulut ja muut rahoituskulut	185,94 %	79,44 %	100,00 %
Välittömät verot	128,36 %	42,38 %	100,00 %
NETTOTULOS/KOKONAISTULOS/TILIKAUDEN TULOS	122,62 %	32,93 %	100,00 %

Taulukosta 3 on nähtävissä yrityksen tuloslaskelman trendianalyysi vuosilta 2018–2020. Taulukosta näkyy tuloslaskelman erien ajallinen kehitys suhteessa perusvuoteen 2018. Liikevaihdon osalta voidaan todeta, että vuonna 2019 se on noussut 18,90 % lähtövuoteen nähden. Vuonna 2020 liikevaihto on noussut 19,97 % perusvuoteen verrattuna. Liiketoiminnan kokonaistuotoissa näkyy myös vuokratulojen vaikutus tuoreimpana vuotena. Kuluerissä on ollut vaihtelevuutta tarkasteluvuosien välillä. Kulujen osalta voidaan sanoa, että varsinkin vuonna 2019 aine- ja tarvikekäyttö, ulkopuoliset palvelut ja liiketoiminnan muut kulut ovat olleet suurimmillaan verrattuna perusvuoteen. Eli romumetallien ostot ja kuljetusajoneuvojen sekä työkoneiden polttoainekulut ovat olleet suuremmat vuonna 2019 kuin perusvuotena. Samoin kuljetusajoneuvojen sekä työkoneiden kasvaneet huoltokulut näkyvät liiketoiminnan muissa kuluissa vuonna 2019, mutta vuonna 2020 ne ovat laskeneet lähemmäs perusvuoden tasoa. Käyttökate on laskenut vuonna 2019 31,9 % verrattuna vuoteen 2018. Liikavaihdon lisäystä ei ole ollut tarpeeksi kattamaan kasvaneita kuluja vuonna 2019. Poistot ovat kasvaneet vuonna 2019 ja 2020 perusvuoteen verrattuna. Kalustoa on hankittu lisää ja vuoden 2019 kohdalla lisääntyneellä poistomäärällä on ollut osittain vaikutusta yrityksen liiketulokseen kasvaneiden kulujen lisäksi.

TAULUKKO 4. Toimeksiantajayrityksen taseen trendianalyysi 2018–2020

TASEEN TRENDIANALYYSI

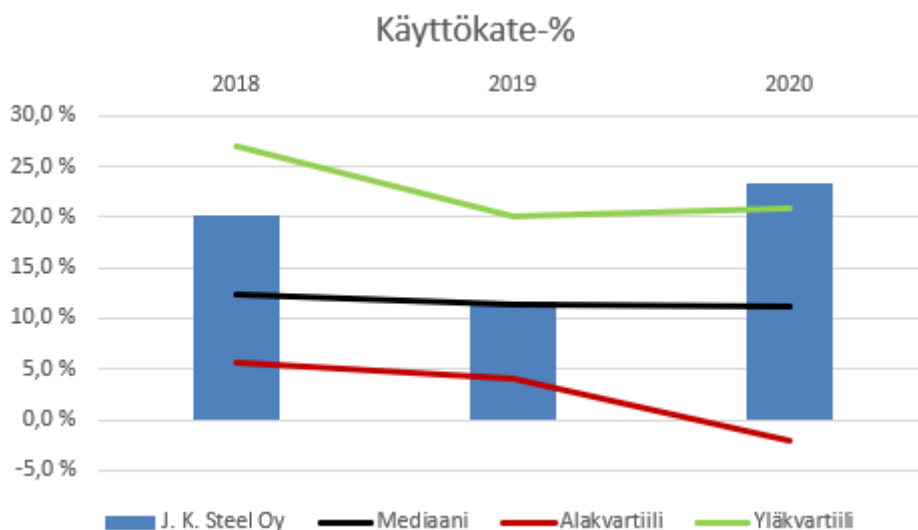
	2020	2019	2018
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Liikearvo	-	50,00 %	100,00 %
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	-	50,00 %	100,00 %
Rakennukset ja rakennelmat	100,00 %	-	-
Koneet ja kalusto	180,19 %	129,45 %	100,00 %
Muut aineelliset hyödykkeet	100,00 %	100,00 %	-
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	322,87 %	134,55 %	100,00 %
Muut osakkeet ja osuudet	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä	100,00 %	100,00 %	100,00 %
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Myyntisaamiset	2,06 %	38,70 %	100,00 %
Muut saamiset	670,99 %	583,57 %	100,00 %
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	134,35 %	146,46 %	100,00 %
Rahat ja rahoitusarvopaperit	66,31 %	39,81 %	100,00 %
Vastaavaa yhteensä	168,94 %	104,17 %	100,00 %
OMA PÄÄOMA			
Osake- tai muu peruspääoma	100,00 %	100,00 %	100,00 %
Kertyneet voittovarot	211,27 %	194,05 %	100,00 %
Tilikauden tulos	122,62 %	32,93 %	100,00 %
Taseen oma pääoma yhteensä	164,61 %	112,04 %	100,00 %
VIERAS PÄÄOMA			
Lainat rahoituslaitoksilta	144,50 %	90,25 %	100,00 %
Muut pitkäaikaiset velat	100,00 %	-	-
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	194,13 %	90,25 %	100,00 %
Ostovelat	249,20 %	170,39 %	100,00 %
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	127,34 %	107,22 %	100,00 %
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	138,22 %	112,86 %	100,00 %
Vastattavaa yhteensä	168,94 %	104,17 %	100,00 %

Taulukosta 4 on nähtävissä yrityksen taseen trendianalyysi vuosilta 2018–2020. Taulukosta näkyy taseen erien ajallinen kehitys suhteessa perusvuoteen 2018. Vastaava puolella näkyy, että aineelliset hyödykkeet ovat kasvaneet. Erän kasvu johtuu uuden kaluston hankinnoista vuonna 2019 ja 2020. Myös vuonna 2020 hankitut vuokrattavat sijoituskiinteistöt ovat kasvattaneet erää. Myynti-

saamiset -erä on pienentynyt tarkastelujakson aikana reilusti. Muut saamiset -erälle on käynyt päinvastoin eli perusvuonna 2018 alv-saaminen on ollut vähäinen ja siirtosaamisissa on ollut enimmäkseen vakuutusjaksotuksia. Vuonna 2019 ja 2020 alv-saamia on ollut enemmän, joka selittää voimakasta nousua perusvuoteen nähden. Oman pääoman puolelta on nähtävissä, että osakepääoma on pysynyt samana, kertyneet voittovarot ovat lisääntyneet ja vuoden 2019 heikompi tilikauden tulos on samoin nähtävissä trendianalyysin puolella. Yrityksen oma pääoma on kuitenkin lisääntynyt tarkasteluajanjaksolla. Esimerkiksi vuonna 2020 oma pääoma on ollut 64,61 % suurempi kuin perusvuonna. Vieraasta pääomasta näkee, että vuonna 2019 rahoituslaitoslainaa on lyhennetty ja sen osuus on melkein 10 % pienempi perusvuoteen verrattuna. Toisaalta vuoden 2020 kohdalla on nähtävissä, että pitkäaikaista lainaa on otettu lisää rahoittamaan aikaisemmin mainittuja investointeja. Lyhytaikaisen vieraan pääoman kehityksestä näkee, että perusvuoteen verrattuna se on lisääntynyt sekä ostovelkojen että muun korottoman lyhytaikaisen velan osalta.

4.2 Tunnuslukuanalyysi

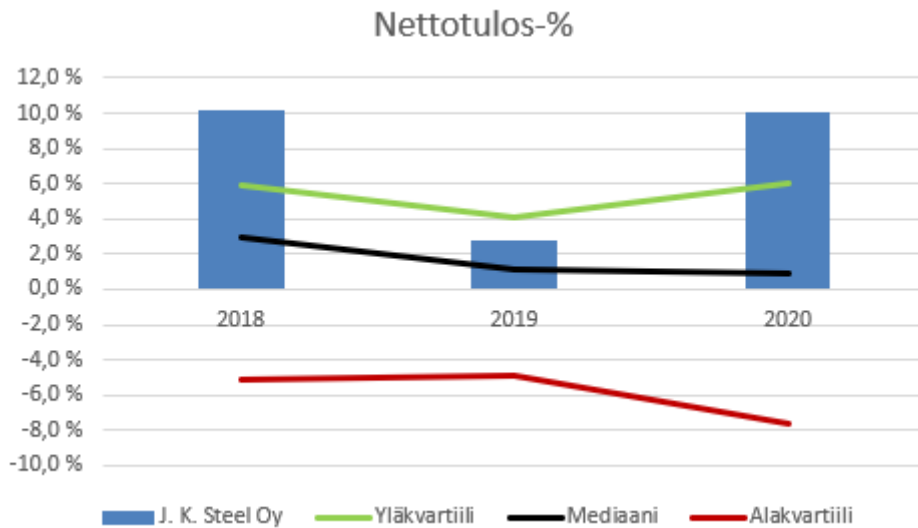
Tunnusluvuista ensimmäisenä käsitellään *kannattavuutta* ja *liiketoiminnan laajuutta*. Niissä käytetään käyttökateprosenttia, nettotulosprosenttia, kokonaispääoman tuottoa prosenttia sekä liikevaihdon muutosprosenttia.

KUVIO 3. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan käyttökate-% 2018–2020

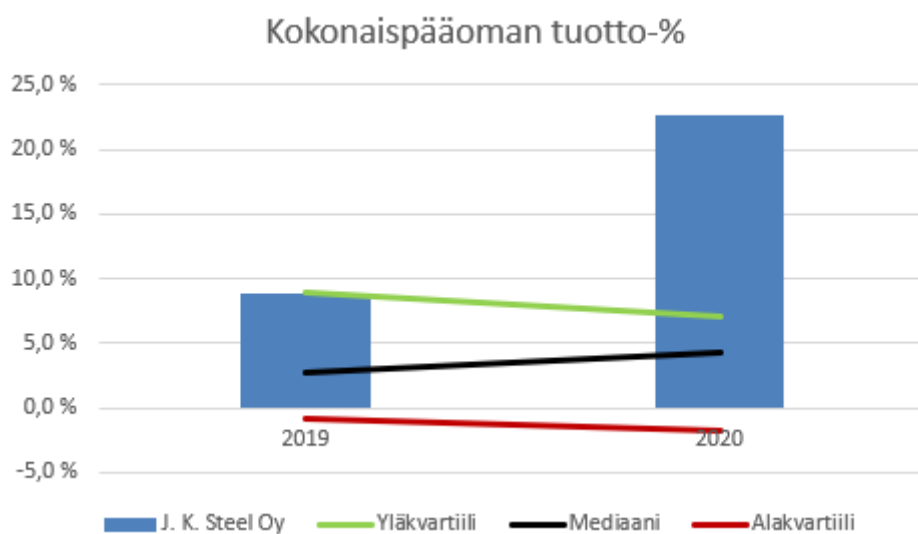
Käyttökateprosentista (kuvi 3) nähdään, että se on ollut toimeksiantajayrityksellä vähintään keskimertaisella tasolla toimialaan verrattuna kolmen vuoden aikana. Vuonna 2019 toimeksiantajan

käyttökateprosentti oli 11,6 %, ollen juuri toimialan mediaanin (11,3 %) yläpuolella. Vuonna 2020 yrityksen käyttökateprosentti oli 23,3 % ja se ylitti jopa toimialan yläkvartiilin, joka oli tuolloin 20,9 %. Vuonna 2020 tunnusluku oli siis hyvällä tasolla. Yrityksen käyttökateprosentti on ollut tarkasteluajanjaksolla myös linjassa toimialan yleisen vaihteluvälin kanssa, joka luvun 3.4 mukaan teollisuuden alalla asettuu välille 5–20 %.

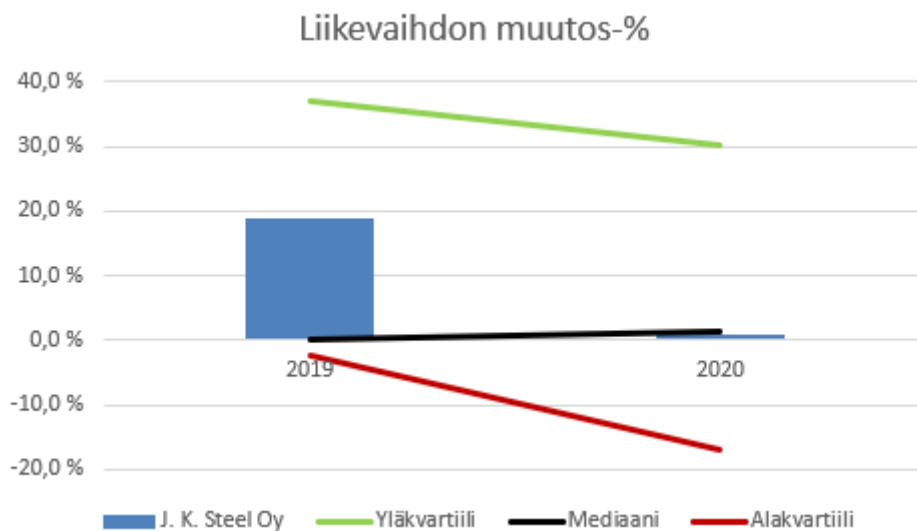
KUVIO 4. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan nettotulos-% 2018–2020

Yrityksen nettotulosprosentti (kuvio 4) oli keskinertaisella tasolla tarkasteluajanjaksolla vuonna 2019, mutta hyvällä tasolla vuonna 2018 ja 2020 verrattuna toimialaan. Vuonna 2019 yrityksen tunnusluvun arvo oli 2,8 % ja toimialan mediaani vastaavasti oli 1,1 %.

KUVIO 5. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan kokonaispääoman tuotto-% 2019–2020

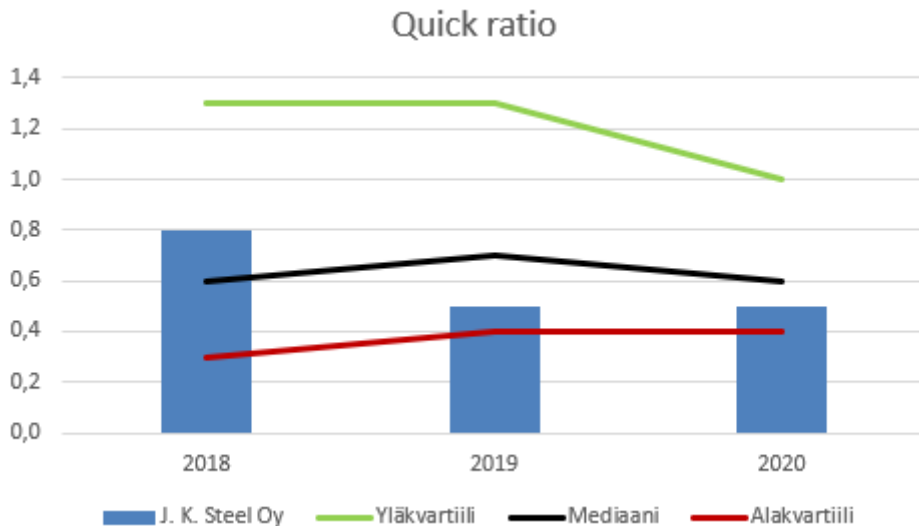
Yrityksen kokonaispääoman tuotto prosenttia (kuvio 5) tarkastellaan vain vuosien 2019 ja 2020 osalta, sillä tunnusluvussa käytetään kahden vuoden keskiarvoa. Kuitenkin tunnusluvusta on nähtävissä, että vuonna 2019 yrityksen kokonaispääoman tuotto prosentti (8,8 %) oli lähes toimialan yläkvartiiliin (8,9 %) luokkaa ja vuonna 2020 tunnusluku ylittää sen selvästi ollen 22,6 %. Niin ikään luvussa 3.4 mainitun Yritystutkimus ry:n tunnusluvun ohjearvoon peilaten kokonaispääoman tuotto-% on yrityksellä ollut vuonna 2019 tyydyttävällä (5–10 %) tasolla ja hyvällä (>10 %) tasolla sitä seuraavana vuonna.

KUVIO 6. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan liikevaihdon muutos-% 2019–2020

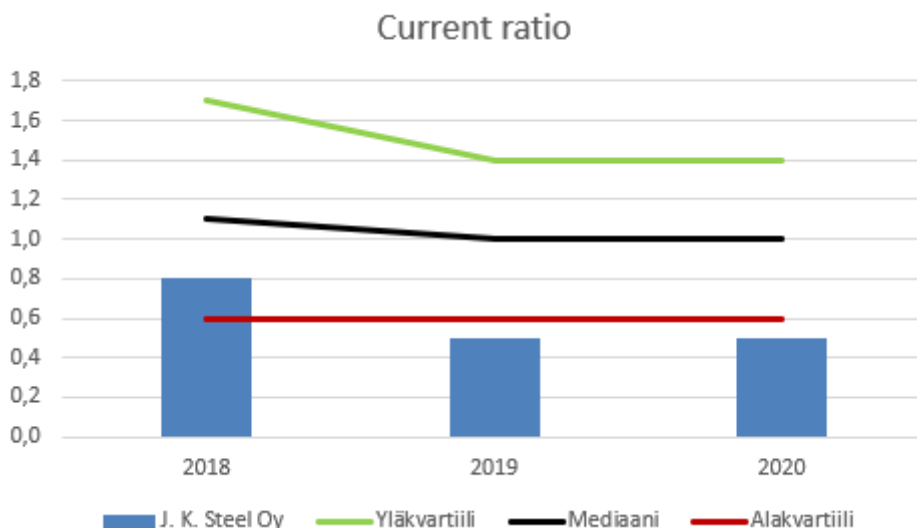
Liikevaihdon muutosprosentista (kuvio 6) on nähtävissä, että vuonna 2019 tunnusluku on ollut keskimertaisella tasolla verrattuna toimialaan. Vuonna 2020 tunnusluku on juuri toimialan mediaanin (1,4 %) alapuolella, ollen vain 0,9 %. Tunnusluku on heikentynyt toimeksiantajayrityksellä. Muutenkin toimialan yleinen kehitys on ollut laskusuuntaista ainakin yläkvartiiliin ja alakvartiiliin kohdalla.

Toimeksiantajan *maksuvalmiutta* tarkastellaan seuraavaksi. Sitä mitattiin quick ratiolla, current ratiolla ja käyttöpääomaprozentilla.

KUVIO 7. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan quick ratio 2018–2020

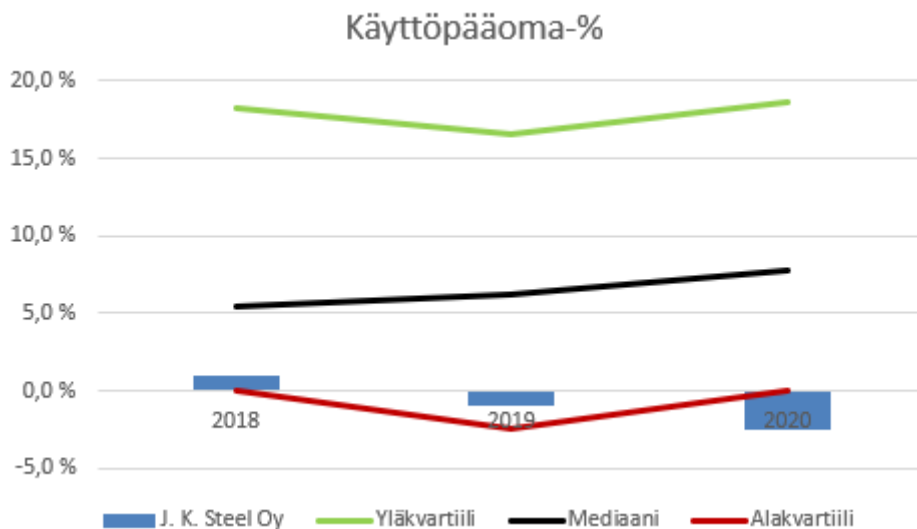
Quick ratiosta (kuvio 7) nähdään, että se on ollut toimeksiantajayrityksellä keskimääräinen vuonna 2018 ollen 0,8 ja laskenut lähelle heikkoa tasoa seuraavina vuosina toimialaan verrattuna. Toimialan yleinen kehitys yläkvartiilissa on ollut alaspäin tämän tunnusluvun kohdalla. Luvun 3.4 ohjearvoihin vertaamalla selviää, että quick ratio on ollut tarkasteluajanjaksolla tyydyttävällä (0,5–1) tasolla, ollen rimaa hieman alhaalla vuonna 2019 ja 2020.

KUVIO 8. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan current ratio 2018–2020

Current ratiosta (kuvio 8) voidaan todeta, että se on ollut toimeksiantajayrityksellä vuosien 2018–2020 välillä keskimäärin heikko toimialaan yleiseen mediaanitasoon verrattuna lukuun ottamatta vuotta 2018, jolloin se oli vielä alakvartiilin yläpuolella. Luvun 3.4 ohjearvoihin verrattuna voi todeta,

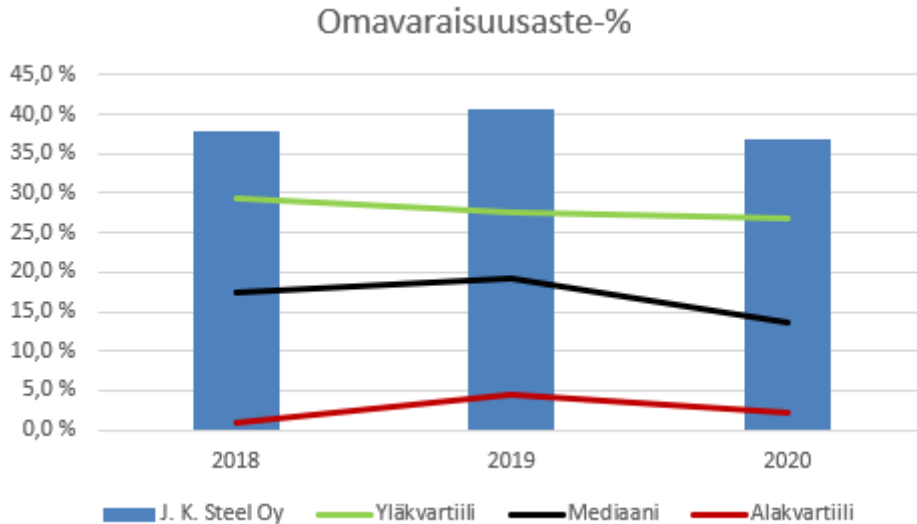
että yrityksen current ratio on ollut koko tarkasteluajanjaksolla heikolla (alle 1) tasolla. Tämän tunnusluvun heikkoa arvoa selittää se, että yrityksellä ei ole vaihto-omaisuutta, joka otetaan huomioon current ratiota laskettaessa.

KUVIO 9. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan käyttöpääoma-% 2018–2020

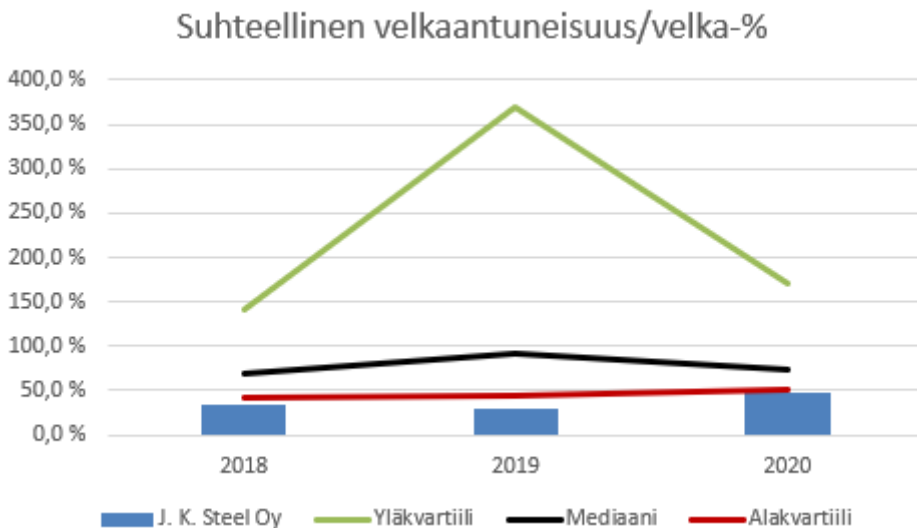
Käyttöpääomaprozentista on nähtävissä (kuvio 9), että se on ollut toimeksiantajayrityksellä joka vuosi lähellä toimialan alakvartiilia, ollen 1,0 prosenttia vuonna 2018 ja seuraavina vuosina negatiivinen. Tässä tapauksessa negatiivinen käyttöpääomaprosentti ei ole välttämättä huono asia, kuten luvussa 3.4 todettiin. Vuosina 2019–2020 yrityksen käyttöpääomaprosentti oli negatiivinen, eli yrityksen juoksevaan liiketoimintaan ei ole sitoutunut rahaa. Näin voidaan sanoa, että tunnusluku on ollut hyvällä tasolla toimialaan verrattuna.

Viimeisenä tunnuslukuryhmänä tutkittiin *vakavaraisuutta*. Sen tarkastelussa hyödynnettiin omavaraisuusaste prosenttia, velkaprosenttia ja nettovelkaantumisastetta.

KUVIO 10. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan omavaraisuusaste-% 2018–2020

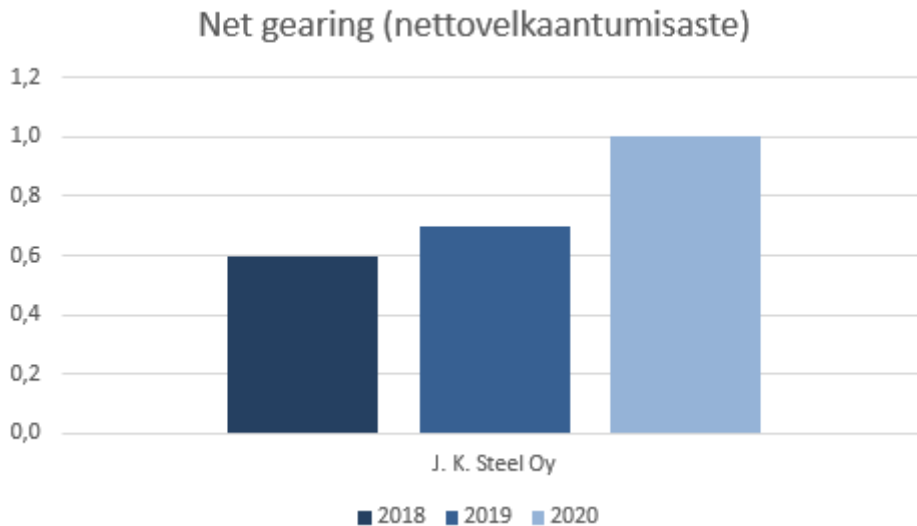
Omavaraisuusaste prosentista (kuvio 10) nähdään, että se on ollut toimeksiantajayrityksellä kolmen vuoden aikana koko ajan hyvällä tasolla toimialaan verrattuna. Myös luvun 3.4 Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin vertaamalla selviää, että vuosi 2019 on ollut hyvällä (yli 40 %) tasolla ja muina vuosina tyydyttävän (20–40 %) asteikon paremmalla puolella.

KUVIO 11. Toimeksiantajayrityksen ja toimialan suhteellinen velkaantuneisuus-% 2018–2020

Suhteellisesta velkaantuneisuusprosentista voi todeta, että se on ollut hyvin matalalla tarkasteluajan jaksolla toimialaan verrattuna. Se on pysynyt toimialan yleisen alakvartiilin alapuolella eli sen voidaan todeta olevan hyvällä tasolla. Vuonna 2018 yrityksen suhteellinen velkaantuneisuusprosentti oli 34,0 %. Vuonna 2019 tunnusluvun arvo oli 28,4 % ja 48,7 % vuonna 2020. Vastaavasti

toimialan alakvartiili asettuu vuosien 2018–2020 välillä 40,9 %:sta 51,1 %:iin. Luvussa 3.4 mainittuihin Yritystutkimus ry:n ohjearvoihin vertaamalla voidaan todeta, että kahtena ensimmäisenä vuonna tunnusluku on ollut hyvällä (alle 40 %) tasolla ja vuonna 2020 tyydyttävällä (40–80 %) tasolla.

KUVIO 12. Toimeksiantajayrityksen net gearing 2018–2020

Net gearing -tunnusluvulle eli nettovelkaantumisasteelle ei ollut saatavilla toimialan yleistä tilastoa, mutta yrityksen oman tunnusluvun kehityksestä (kuvio 12) voidaan todeta, että se on ollut noususuuntaista tarkasteluajanjaksolla. Yritystutkimus ry:n 3.4 luvussa todetun ohjearvon mukaan kyseistä tunnuslukua voi pitää hyvänä, sillä se on ollut alle 1 vuosina 2018–2019 ja vuonna 2020 tasan 1.

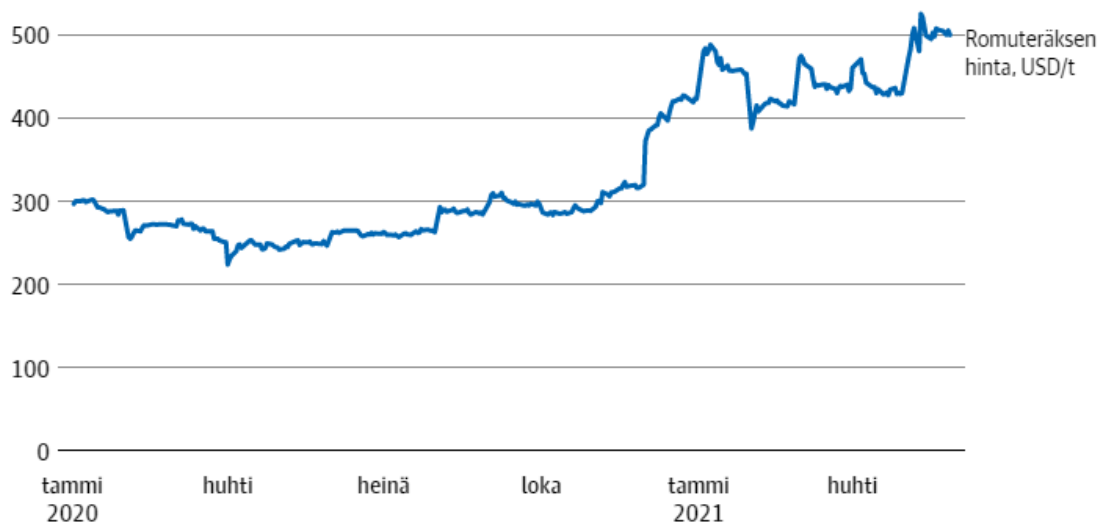
4.3 Koronapandemian vaikutukset

Koronapandemian vaikutus metalliromukauppaan ei välttämättä ole ollut keskeisin osa talouskeskusteluja, mutta sen vaikutus taloussuhdanteisiin toimialalla on ollut viimeisen parin vuoden aikana suuri. Toimialan suurimpien yritysten ja alan muiden toimijoiden näkemyksien sekä toimeksiantajayrityksen kommenttien perusteella saadaan selkeämpi kuva ilmiön kokonaisvaikutuksista.

Toimeksiantajayrityksen omistajan kanssa käydyistä keskusteluista kävi ilmi, että vuonna 2020 keväällä metallin raaka-ainehintaan tuli kova lasku terästeollisuuden sakatessa maailmanlaajuisen sulkutilan takia. J. K. Steel Oy:n mukaan romualan isoimpiin tekijöihin lukeutuva Kiina vaikuttaa

paljon romumetallin hintaan maailmalla ja se heijastuu myös samalla Suomeen. Vientiä romumetallille ei ollut paljon koronan iskiessä. Toimeksiantaja kertoo, että vuoden 2020 loppupuolella hintataso alkoi kuitenkin palautua ennalleen. Tämänhetkinen tilanne on se, kun maailman talous on auennut pikkuhiljaa nyt vuonna 2021, elvytystoimenpiteiden johdosta on kova kysyntä raaka-aineelle varsinkin Kiinan osalta. Raaka-aineen hinnat ovat nousseet korkeammiksi sen johdosta.

Romukauppiaiden Liiton puheenjohtaja Harri Niukkanen puoltaa myös toimeksiantajayrityksen näkökantaa alan tilanteesta ja toteaa, että koronan ensimmäisessä aallossa vuonna 2020 materiaalien hinnat laskivat rajusti. Loppuvuotta kohti metallin hinnat nousivat kuitenkin jopa lähelle finanssikriisin edeltäviä lukemia, sanoo Niukkanen. (Kallio-Kurssi 2021.)

LÄHDE: LME

KUVIO 13. Romuteräksen hinnan kehitys, dollaria tonnilta Lontoon metallipörssissä (Räisänen 2021)

Romumetallien hinnat ovat todella nousseet korkealle terästeollisuuden huippusuhdanteen ja metallien raaka-aine markkinan yleisen hinnannousun takia. Kuviosta 13 nähdään, että Lontoon metallipörssissä romuteräs on maksanut noin 500 dollaria tonnilta kesäkuussa 2021. Sitä edeltävänä vuonna tonnihinta on vaihdellut 300 dollarin molemmin puolin. Kuviosta näkee myös hintatason laskun ensimmäisten koronakuukausien aikana. Romumetalliala on lähtökohtaisesti hyvin syklinen metallien hinnanvaihtelun johdosta. Kuitenkin viimeisen vuoden aikana hintatason vaihtelu on ollut jyrkintä. Muun muassa terästehtaiden kiristynyt tahti vuonna 2021 on nostanut romumetallin hinnat poikkeuksellisen korkeiksi. Toimialan yritykset näkevät peräti talouden ylikuumenemisen signaaleja, mutta uskovat hyviin tulevaisuuden näkymiin. (Räisänen 2021.)

Kuusakoski Oy:n toimitusjohtaja Mikko Kuusilehdon mukaan romupohjaiselle raaka-aineelle on vuonna 2021 ollut enemmän kysyntää, kuin mitä markkinoilta saadaan kerättyä. Romu Keinänen Oy näkee alan tilanteen vuonna 2021 hyvänä, sillä kysyntä on niin vahvaa kaikenlaisille metallityypeille. Kuusakoski Oy:n Kuusilehto vielä huomauttaa, että nopeita hinnannousuja on nähty alalla ennenkin ja tyypillisesti hinnat ovat tulleet alas nopeasti normaalitasolle. Hintojen lasku on kuitenkin vielä näkemättä, sanoo Kuusilehto. (Räisänen 2021.)

LME Steel Scrap Closing prices graph

KUVIO 14. Romuteräksen hinnan kehitys huhtikuusta 2021 eteenpäin, dollaria tonnilta Lontoon metallipörssissä (The London Metal Exchange 2021)

Kuviosta 14 näkee Lontoon metallipörssin tuoreimman romumetallin tonnihinnan. Dollarihintaa tonnilta on vielä marraskuussa poikkeuksellisen korkealla, ollen lähes 480 dollaria. Kuviosta näkyy myös hintapiikki toukokuun alussa, jolloin romuteräksestä maksettiin melkein 570 dollaria tonnilta. (The London Metal Exchange 2021.)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia tilinpäätösanalyysi toimeksiantajayritys J. K. Steel Oy:n tilinpäätösdokumenteista vuosilta 2018–2020. Tutkimusta lähestyttiin tutkimuskysymyksillä:

- Miten yrityksen taloudellinen tilanne on kehittynyt?
- Millä tavalla koronapandemia on vaikuttanut yrityksen liiketoimintaan ja talouteen toimialalla?
- Miten yritys voi kehittää toimintaansa tulevaisuudessa?

Tilinpäätösanalyysin valituilla tutkimusmenetelmillä voitiin todeta, että yrityksen ja toimialan taloudellisissa tilanteissa on ollut vaihtelua tarkasteluajanjaksolla. Vaihtelevuus johtui osittain toimialan suhdannevaihtelusta sekä toimeksiantajayrityksen taloudellisesta menestymisestä eri vuosina. Kun toimeksiantajayrityksen kulurakennetta tarkasteltiin prosenttilukumuotoisen tuloslaskelman avulla, oli havaittavissa, että vuonna 2019 yrityksen kulut olivat nousseet jokaisen erän kohdalla verrattuna perusvuoteen. Toisaalta vuonna 2020 kuluissa oli palattu lähemmäs perusvuoden 2018 tasoa. Kuitenkin voidaan sanoa, että yrityksen heikompiin välituloksiin ja lopulta tilikauden tulokseen vuonna 2019 vaikutti kulujen suurempi kasvu suhteessa liikevaihtoon.

Prosenttilukumuotoisesta taseesta erien tarkastelussa nähtiin uusien investointien vaikutus vuonna 2020 aineellisissa hyödykkeissä vastaavaa -puolella, kun yritys oli hankkinut sijoituskiinteistöjä vuokratavaksi. Uusien investointien johdosta vieraan pääoman määrä yrityksessä oli kasvanut etenkin vuonna 2020 taseen vastattavaa -puolella.

Tuloslaskelman trendianalyysistä niin ikään voitiin havaita, että suhteessa perusvuoteen kuluja on ollut enemmän vuonna 2019, kuin 2020. Liikevaihto oli kasvanut sekä vuonna 2019 että 2020 perusvuoteen nähden. Vaikka liikevaihto ei kasvanut merkittävästi vuodesta 2019, vuosi 2020 oli suhteellisesti kannattavampi yritykselle muun muassa pienempien aine- ja tarvikekäytön ja ulkopuolisten palveluiden ansioista. Myös vuokratulojen hyöty oli nähtävissä tuoreimpana tarkasteluvuotena. Silti niiden vaikutus liiketoiminnan kokonaistuottoihin ei ollut loppujen lopuksi kovin suuri.

Taseen trendianalyysistä oli todettavissa prosenttilukumuotoisen taseen ohella vielä paremmin taseen erien kehitys suhteessa perusvuoteen. Taseen vastaavaa -puolella nähtiin, kuinka aineelliset hyödykkeet -erä oli kasvanut joka vuosi suhteessa perusvuoteen. Kalustohankintojen lisäksi vuonna 2020 näkyy vuokrattavien kiinteistöjen aktivointi taseeseen. Samaan aikaan vastattavaa puolella heijastui pitkäaikaisen vieraan pääoma kasvaminen, jolla luonnollisesti rahoitettiin uusia investointeja.

Tunnuslukuanalyysissä J. K. Steel Oy:n menestymistä tutkittiin kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden pohjalta. Toimeksiantajayrityksen tuloksia verrattiin toimialan yrityksiin ja Yritystutkimus ry:n tunnuslukujen ohjearvoihin.

Kannattavuutta tarkasteltiin käyttökateprosentin, nettotulosprosentin ja kokonaispääoma tuotto-prosentin avulla. Lisäksi liiketoiminnan laajuuden mittaamisessa hyödynnettiin liikevaihdon muutosprosenttia. Käyttökateprosentista oli nähtävissä J. K. Steel Oy oli tarkasteluajanjaksolla keskinkertaisella tasolla vuonna 2018 ja 2019 verrattuna toimialaan, mutta hyvällä tasolla vuonna 2020, ollen yläkvartiiliin paremmalla puolella. Nettotulosprosentista todettiin, että se oli kahtena vuotena kolmesta hyvällä tasolla. Ainoastaan vuosi 2019 oli heikolla tasolla. Myös yrityksen kokonaispääoman tuotto-prosentti oli tarkasteluajanjaksolla hyvällä tasolla ainakin toimialaan verrattuna.

Maksuvalmiuden tarkasteluun valittiin tunnusluvut quick ratio, current ratio ja osittain liiketoiminnan tehokkuuttakin mittaava käyttöpääomaprocentti. Quick ration osalta todettiin, että yritys oli tyydyttävällä tasolla suhteessa sekä toimialaan että ohjearvoihin jokaisena vuonna. Current ratio taas oli yleisesti heikolla tasolla toimialaan verrattuna pois lukien vuotta 2018, jolloin se oli keskinkertaisella tasolla. Ohjearvoihin vertaamalla nähtiin, että tunnusluku oli koko ajan heikolla tasolla. Toisaalta käyttöpääomaprocentin todettiin olevan hyvällä tasolla toimialaan verrattuna kaikkina vuosina.

Vakavaraisuuden tarkastelussa käytettiin tunnuslukuja omavaraisuusaste-prosentti, suhteellinen velkaantuneisuusprosentti sekä net gearing. Omavaraisuusprosenttia verrattaessa toimialaan selvisi, että se oli J. K. Steel Oy:llä hyvällä tasolla kaikkien vuosien välillä. Myös ohjearvoihin peilattaessa todettiin, että tunnusluvun arvo oli hyvällä tasolla. Suhteellisesta velkaantumisprosentista näki myös, että se oli hyvällä tasolla toimialaan verrattuna. Net gearingin osalta todettiin, että tunnusluvun arvo oli jokaisena vuotena hyvä, vaikka sen kehitys oli noususuuntaista.

Tunnuslukuanalyysissä muodostunut kuva yrityksen taloudellisesta tilanteesta osoittaa, kuinka yrityksen kannattavuus ja etenkin vakavaraisuus ovat pääsääntöisesti hyvää luokkaa. Ainoastaan maksuvalmiuden tunnusluvuissa oli nähtävissä heikompaa tulosta varsinkin quick- ja current ratioissa. Näiden tunnuslukujen perusteella yrityksellä saattaa olla hankalaa selviytyä yllättävistä menoista, mitä tulevaisuudessa saattaa tulla vastaan. Toisaalta toimeksiantajayrityksellä ei ole vaihtomaisuutta taseessa, mikä sisällytetään current ratioissa yrityksen likvidiin omaisuuteen. Alalla muutenkin on eroavia omaisuusrakenteita, sillä osa toimialan yrityksistä ei aktivoi vaihtomaisuuden eriä, kun ne myyvät romumetallin suoraan eteenpäin sitä käsitteleville yrityksille. Vaihtomaisuuden kuitenkin voi liittyä epävarmuutta, niin kuin aikaisemmin on todettu. Toimeksiantajayritys on jo oma-aloitteisesti hankkinut sijoituskiinteistöjä, joista on alkanut kertymään vuokratuloja vuonna 2020. Vuokratuloilla pystytään jokseenkin varmistamaan säännöllisiä tuloja yrityksen kassavaroihin. Tosin J. K. Steel Oy pystyy kompensoimaan heikompaa maksuvalmiutta paremmalla vakavaraisuudellaan ja yrityksen hyvällä kannattavuudella. Kun yrityksen omavaraisuusaste on hyvällä tasolla, se voi tulevaisuudessa mahdollisesti korjata lyhytaikaisen rahoituksen puutetta vella. Yrityksen kannattaa silti kiinnittää huomioita maksuvalmiuden kehittymiseen jatkossa, että mahdollisilta riskitilanteilta välttyttäisiin. Yrityksen suoriutuminen koronaa vastaavista talouden häiriötilanteista sen toimintaympäristössä tulevaisuudessa edellyttää parempaa lyhytaikaista rahoitusomaisuutta. Maksuvalmiutta ja nimenomaan kassavarojen kehitystä tilikauden aikana voitaisiin vielä tarkemmin tutkia esimerkiksi kokonaisvaltaisemmalla kuukausikohtaisella kassavirtalaskelmalla.

J. K. Steel Oy:n omistajan kanssa käydyistä keskusteluista kävi ilmi, että hän ei ole aikaisemmin keskittynyt talouden seurantaan liikevaihtoa ja tilikauden tulosta pidemmälle. Suurin osa yrittäjän ajasta menee yrityksen päivittäiseen pyörittämiseen. Tilinpäätösanalyysin avulla J. K. Steel Oy sai ajankohtaisen tilannekatsauksen tilinpäätösanalyysillä yrityksen talouteen ja voi kehittää tietoon tulleita epäkohtia jatkossa.

Koronapandemian vaikutuksista todettiin, että se oli vaikuttanut keskeisesti toimialaan, sillä toimialan päähyödykkeen, romumetallin maailman markkinahinnassa oli tapahtunut laskua ensimmäisen korona-aallon saapuessa. Kuitenkin vuoden 2020 loppupuolelta hintakehityksestä oli nähtävissä, kun terästeollisuus tehosti toimintaansa ensimmäisen aallon jälkeen, että romumetallin markkinahinnassa tapahtui äkillinen nousu. Toimeksiantajayritys J. K. Steel Oy:n omistajan kommenttien ja alan muiden toimijoiden näkemysten perusteella selvisi, että koronan aiheuttamalla

toimialan suhdannevaihtelulla oli varsinkin vuonna 2020 sekä huonoja että hyviä puolia. Tuoreimpien markkinahintojen tilastojen nojalla voitiin todeta, että romumetallin dollarihinta tonnilta on edelleen korkealla tasolla ja se ei ole muutaman vuoden aikana palannut koronaa edeltävälle tasolle, joten se lupaa hyviä tulevaisuudennäkymiä toimialalle.

Tunnuslukuista kannattavuuden alakvartiilit olivat heikentyneet vuonna 2020 verrattaessa edelliseen vuoteen. Niin ikään vakavaraisuudessa näkyi heikentymisen merkkejä alakvartiileissa vuonna 2020. Myös liikevaihdon muutosprosentista oli nähtävissä ylä- ja alakvartiilien heikkenemistä vuonna 2020. Eli ainakin aikaisemmin heikommin toimialalla menestyneet yritykset olivat menneet huonompaan suuntaan verrattuna aikaisempiin vuosiin. Samoin J. K. Steel Oy:n tapauksessa liikevaihdon muutoksessa ei ollut tapahtunut niin isoa harppausta vuonna 2020, kuin edellisenä vuotena. Kuitenkaan koronan vaikutukset tunnuslukuja tarkasteltaessa eivät suoranaisesti näyttäyty kovin korostuneesti. Romumetallin markkinahinnan ailahtelusta pystyi näkemään paremmin, miten pandemia vaikutti toimialan yritysten toimintaympäristöön konkreettisesti.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli toteuttaa tilinpäätösanalyysi toimeksiantajayritys J. K. Steel Oy:lle. Tutkimusaineistona käytettiin toimeksiantajayrityksen tilinpäätösdokumentteja viimeiseltä kolmelta vuodelta. Analyysimenetelmiksi valikoitui prosenttilukumuotoinen tilinpäätös, tilinpäätöksen trendianalyysi ja tunnuslukuanalyysi. Tunnusluvuissa keskityttiin kannattavuuteen, maksuvalmiuteen ja vakavaraisuuteen. Samalla tutkittiin koronapandemian vaikutuksia toimeksiantajayritykseen sekä toimialaan.

Prosenttilukumuotoisesta tilinpäätöksestä ja trendianalyysistä kävi ilmi, että yrityksen tuloslaskelman kuluissa on ollut vaihtelua vuosien välillä ja taseesta näkyi uusien investointien vaikutus taseen rakenteeseen. Tunnuslukuryhmistä kannattavuus oli vähintään tyydyttävällä tasolla, mutta enimmäkseen hyvällä tasolla. Vakavaraisuudesta myös todettiin, että se on hyvällä tasolla. Yrityksen maksuvalmius oli heikoimmalla tasolla tunnuslukujen joukosta.

Koronapandemialla oli iso vaikutus varsinkin vuoden 2020 keväästä alkaen toimialaan, kun metalliteollisuus seisahtui maailmanlaajuisen sulkutilan iskiessä. Yhtä aikaa metalliteollisuuden pysähtyessä romumetallin markkinahinta laski vaikuttaen suoraan toimialan yrityksiin. Loppuvuotta kohti maailmantilanteen normalisoituessa alan talous lähti korkeaan nousuun romumetallin markkinahinnan kohotessa ennätyslukemiin. Romumetallin dollarihintaa tonnilta marraskuussa 2021 on edelleen poikkeuksellisen korkealla ja toimialan tulevaisuudennäkymät tämänhetkisen tilanteen vallitessa vaikuttavat lupaavilta.

Mielestäni lähes kaikkiin opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin saatiin luotettavat vastaukset. Korona-ilmionä on vielä niin tuore, että siitä saatavaa tilastoa tulee varmasti kertymään vielä enemmän. Ilmiöstä ja sen vaikutuksesta toimialan talouteen tulee ajan mittaan muodostumaan varmasti vielä varmempi kokonaiskuva.

Tulevaisuudessa J. K. Steel Oy:n tulisi kiinnittää huomioita maksuvalmiuden kehittämiseen, sillä vakavaraisuudella pystytään parantamaan maksuvalmiutta vain tilapäisesti. Muutenkin yrityksen suoriutuminen uusista toimintaympäristön riskeistä tulevaisuudessa edellyttää parempaa maksuvalmiutta arvaamattomien tilanteiden varalta. J. K. Steel Oy:n maksuvalmiuteen voitaisiin perehtyä

tulevaisuudessa vielä syvällisemmin tekemällä sille kassavirtalaskelman, jotta sitä voitaisiin ennakoita paremmin.

Koko opinnäyteprosessi oli informatiivinen ja raportin kirjoittamisen aikana koin osaamiseni syvenyvän jatkuvasti. Alkuperäisestä aikataulusta poikettiin hieman, kun raportin kirjoittaminen piti aloittaa kesällä. Opinnäyte saatiin alkuun kunnolla syyskuun alussa kesätöiden päättyessä. Aikaa tuntui kuitenkin riittävän hyvin raportin kirjoittamiseen ja koen ajankäytön onnistuneen siinä mielessä hyvin.

LÄHTEET

Alma Talent 2021. Käyttöpääoma ja käyttöpääoma-%. Hakupäivä 7.11.2021. <https://www.almatalent.fi/tietopalvelut/tunnuslukuopas/tehokkuus/kayttopaaoma-ja-kayttopaaoma-prosentti>.

Eisto, Silja. 2020. Mitä tilinpäätös tarkoittaa ja miten sitä tulkitaan? Tässä vastaukset. Y-Studio. Hakupäivä 15.9.2021. <https://y-studio.fi/yrityksen-alku/talous/mita-tilinpaatos-tarkoittaa-ja-miten-sita-tulkitaan-tassa-vastaukset/>.

Kallio-Kurssi, Harri. 2021. Romumetallin hinta sai siivet: "Tilanne kääntyi lyhyessä ajassa päinvastoin, sillä nyt kaikki menee mitä saa". Maaseudun Tulevaisuus. Hakupäivä 9.11.2021. <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/talous/artikkeli-1.1351566>.

Kallunki, Juha-Pekka. 2014. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Talentum.

Kirjanpitolautakunta 2020. Omaehtoinen poikkeuslupa tilinpäätöksen laatimisaajan pidentämiseksi yksittäisessä kirjanpitovelvollisessa. Hakupäivä 21.9.2021. <https://kirjanpitolautakunta.fi/-/omaehtoisen-poikkeuslupa-tilinpaatoksen-laatimisaajan-pidentamiseksi-yksittaisessa-kirjanpitovelvollisessa>.

Kirjanpitolaki 1336/1997. Hakupäivä 25.5.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>.

Leppiniemi, J. & Kykkänen, T. 2019. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. 10. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Pro.

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2016. Tilinpäätösanalyysi. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Edita.

Oulun ammattikorkeakoulu 2021. Opinnäytetyö. Erilaisia raportointimuotoja. Perinteinen raportointi. Hakupäivä 7.12.2021. <https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opinnaytetyo>.

Räisänen, Perttu 2021. Romumetallia ostetaan nyt pihoilta ja myydään huippuhinnoin – Romu Keinänen: ”Pitää sanoa jo vähän ei-oota”. Kauppalehti Online 3.6.2021. Hakupäivä 9.11.2021. <https://www-kauppalehti-fi.ezp.oamk.fi:2047/uutiset/romumetallia-ostetaan-nyt-pihoilta-ja-myydaan-huippuhinnoin-romu-keinanen-pitaa-sanoa-jo-vahan-ei-oota/73367e2d-ce22-4dd0-afe5-97aee36432ac>.

Taloushallintoliitto 2018. Kirjanpito, mitä se on ja miksi sitä pidetään? Hakupäivä 13.9.2021. <https://taloushallintoliitto.fi/kirjanpidon-abc/kirjanpito-mita-se-on-ja-miksi-sita-pidetaan>.

The London Metal Exchange 2021. LME Steel Scrap. Price graph. Hakupäivä 20.11.2021. <https://www.lme.com/Metals/Ferrous/LME-Steel-Scrap#Price+graph>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021. Toimiala Online. Hakupäivä 31.10.2021. https://tem-tilastopalvelu.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton/TEM_Toimiala_Online_Veloitukseton_Finnvera/Finnvera.px/.

Verohallinto 2021. Hankintojen vähentäminen ja poistot – osakeyhtiö ja osuuskunta. Hakupäivä 6.10.2021. <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/verot-ja-maksut/osakeyhtio-ja-osuuskunta/poistot/>.

Yritystutkimus ry 2017. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Gaudeamus Oy

LIKEVAIHTO

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)

Valmistus omaan käyttöön (+)

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksiltä

Muille

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)

Verotusperusteisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)

Konserniavustus

Tuloverot

Tilikauden verot

Laskennalliset verot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

(Yritystutkimus ry 2017, 13–14)

Vastaavaa**PYSYVÄT VASTAAVAT****Aineettomat hyödykkeet**

Kehittämismenot
Aineettomat oikeudet
Liikearvo
Muut aineettomat hyödykkeet
Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet
Omistettut
Vuokraoikeudet
Rakennukset ja rakennelmat
Omistettut
Vuokraoikeudet
Koneet ja kalusto
Muut aineelliset hyödykkeet
Ennakkomaksut ja
keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

Osuudet saman konsernin
yrityksissä
Saamiset saman konsernin
yrityksiltä
Osuudet omistusyhteys-
yrityksissä
Saamiset omistusyhteys-
yrityksiltä
Muut osakkeet ja osuudet
Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT**Vaihto-omaisuus**

Aineet ja tarvikkeet
Keskeneräiset tuotteet
Valmiit tuotteet / Tavarat
Muu vaihto-omaisuus
Ennakkomaksut

Saamiset**Pitkäaikaiset**

Myyntisaamiset
Saamiset saman konsernin
yrityksiltä
Saamiset omistusyhteys-
yrityksiltä
Lainasaamiset
Muut saamiset
Maksamattomat osakkeet/osuudet
Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset
Saamiset saman konsernin
yrityksiltä
Saamiset omistusyhteys-
yrityksiltä
Lainasaamiset
Muut saamiset
Maksamattomat osakkeet/osuudet
Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

Osuudet saman konsernin
yrityksissä
Muut osakkeet ja osuudet
Muut arvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset**Vastaavaa yhteensä**

Vastattavaa**OMA PÄÄOMA****Osake-, osuus- tai muu**

vastaava pääoma

Ylikurssirahasto**Arvonkorotusrahasto****Muut rahastot**

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Vararahasto

Yhtiöjärj. / Sääntöjen mukaiset rahastot

Käyvän arvon rahasto

Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)**Tilikauden voitto (tappio)****TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN****KERTYMÄ**

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset

Verovaraukset

Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Pääomalainat*

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Takaisinlainat tev-laitoksilta**

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin

Yrityksille

Velat omistusyhteys-

Yrityksille

Laskennalliset verovelat***

Muut velat

Siirtovelat

Lyhytaikainen

Pääomalainat*

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Takaisinlainat tev-laitoksilta**

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin

yrityksille

Velat omistusyhteys-

yrityksille

Laskennalliset verovelat***

Muut velat

Siirtovelat

Vastattavaa yhteensä

*Pääomalainat eivät kuulu viralliseen tasekaavaan, mutta ne on merkittävä kirjanpitolain mukaan omana eränään joko omaan tai vieraaseen pääomaan

**Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta

***Laskennalliset verovelat eivät kuulu viralliseen tasekaavaan, mutta ne saadaan merkitä omana eränään taseeseen (sekä tuloslaskelmaan) erityistä varovaisuutta noudattaen

(Yritystutkimus ry 2017, 28–29)

Kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi**LIKEVAIHTO****Liiketoiminnan muut tuotot**

+

LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ

Aine- ja tarvikekäyttö

Ulkopuoliset palvelut

+

Henkilöstökulut

+

Laskennallinen palkkorjaus

+

Liiketoiminnan muut kulut

+

Valmisteveraston lisäys/vähennys

-/+

-

KÄYTTÖKATE

Suunnitelman mukaiset poistot

-

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien
hyödykkeistä

-

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset
arvonalentumiset

-

LIKETULOS

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista

+

Muut korko- ja rahoitustuotot

+

Korkokulut ja muut rahoituskulut

-

Kurssierot

+/-

Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden
arvonalentumiset

-

Välittömät verot

-

NETTOTULOS

Satunnaiset tuotot

+

Satunnaiset kulut

-

Konserniavustus

+/-

KOKONAISTULOS

Poistoeron lisäys/vähennys

-/+

Verotusperusteisten varausten lisäys/vähennys

-/+

Laskennallinen palkkorjaus

+

Käyvän arvon muutokset

+/-

Muut tuloksen oikaisut

+/-

TILIKAUDEN TULOS

(Yritystutkimus ry 2017, 15)

Taseen tilinpäätösanalyysi**PYSYVÄT VASTAAVAT**

Kehittämismenot
Liikearvo
Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

Maa- ja vesialueet
Rakennukset ja rakennelmat
Koneet ja kalusto
Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

Sisäiset osakkeet ja osuudet
Muut osakkeet ja osuudet
Sisäiset saamiset
Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä**Leasingomaisuus****VAIHTUVAT VASTAAVAT**

Aineet ja tarvikkeet
Keskeneräiset tuotteet
Valmiit tuotteet
Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

Myyntisaamiset
Sisäiset myyntisaamiset
Muut sisäiset saamiset
Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä**Rahat ja rahoitusarvopaperit****Vastaavaa yhteensä****OMA PÄÄOMA**

Osake- tai muu peruspääoma
Ylikurssi-, vara- ja arvonorotusrahasto
Käyvän arvon rahasto
Muut rahastot
Kertyneet voittovarot
Tilikauden tulos
Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

Poistoero
Verotusperusteiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä**Oman pääoman oikaisut****Oikaistu oma pääoma yhteensä****VIERAS PÄÄOMA**

Pääomalainat
Lainat rahoituslaitoksilta
Takaisinlainat tev-laitoksilta
Saadut ennakot
Sisäiset velat
Muut pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä**Laskennallinen verovelka****Pakolliset varaukset****Leasingvastuut**

Korolliset lyhytaikaiset velat
Saadut ennakot
Ostovelat
Sisäiset ostovelat
Muut sisäiset korolliset velat
Muut sisäiset korottomat velat
Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä**Oikaistu vieras pääoma yhteensä****Vastattavaa yhteensä**

(Yritystutkimus ry 2017, 30)

		2018	2019	2020	
38320 Lajiteltujen materiaalien kierrätys	Liikevaihto, 1000 €	Yläkvartiili	1 879,0	1 719,0	2 278,0
		Mediaani	759,0	1 032,0	1 181,0
		Alakvartiili	222,0	308,0	447,0
	Liikevaihdon muutos, %	Yläkvartiili	67,4	37,1	30,2
		Mediaani	16,4	0,0	1,4
		Alakvartiili	0,0	-2,3	-16,8
	Henkilöstöä keskimäärin, kpl	Yläkvartiili	7,0	8,0	8,0
		Mediaani	4,0	4,0	5,0
		Alakvartiili	1,0	1,0	0,0
	Liikevaihto/henkilö	Yläkvartiili	230,0	241,0	240,0
		Mediaani	165,0	150,0	139,0
		Alakvartiili	80,0	41,0	3,0
	Käyttökate, %	Yläkvartiili	26,9	20,1	20,9
		Mediaani	12,3	11,3	11,1
		Alakvartiili	5,6	4,1	-2,1
	Liiketulos, %	Yläkvartiili	9,3	7,5	9,4
		Mediaani	4,7	2,6	3,4
		Alakvartiili	-1,2	-2,6	-5,2
	Nettotulos, %	Yläkvartiili	5,9	4,1	6,0
		Mediaani	3,0	1,1	0,9
		Alakvartiili	-5,1	-4,9	-7,6
	Rahoitustulos, %	Yläkvartiili	23,4	16,4	18,3
		Mediaani	9,1	9,5	8,7
		Alakvartiili	3,4	1,9	-3,7
	Kokonaispääoman tuotto-%	Yläkvartiili	14,0	8,9	7,1
		Mediaani	6,5	2,7	4,3
		Alakvartiili	-2,4	-0,8	-1,7
	Sijoitetun pääoman tuotto-%	Yläkvartiili	20,2	11,3	11,0
		Mediaani	8,3	3,5	5,3
		Alakvartiili	-4,1	-0,9	-1,8
	Omavaraisuusaste, %	Yläkvartiili	29,4	27,5	26,9
		Mediaani	17,4	19,3	13,5
		Alakvartiili	0,8	4,5	2,3

Velat/liikevaihto, %	Yläkvartiili	142,1	370,3	171,1	
	Mediaani	68,4	90,7	73,9	
	Alakvartiili	40,9	44,3	51,1	
	Current ratio	Yläkvartiili	1,7	1,4	1,4
		Mediaani	1,1	1,0	1,0
		Alakvartiili	0,6	0,6	0,6
	Quick ratio	Yläkvartiili	1,3	1,3	1,0
		Mediaani	0,6	0,7	0,6
		Alakvartiili	0,3	0,4	0,4
Käyttöpääoma, %	Yläkvartiili	18,2	16,6	18,6	
	Mediaani	5,5	6,2	7,8	
	Alakvartiili	0,0	-2,5	0,0	
Vaihto-omaisuus/liikevaihto, %	Yläkvartiili	8,0	11,9	20,3	
	Mediaani	0,0	0,0	0,0	
	Alakvartiili	0,0	0,0	0,0	
Myyntisaamisten kiertä, pv	Yläkvartiili	50,0	66,0	53,0	
	Mediaani	29,0	42,0	35,0	
	Alakvartiili	9,0	23,0	18,0	
Ostovelkojen kiertä, pv	Yläkvartiili	146,0	242,0	125,0	
	Mediaani	65,0	81,0	55,0	
	Alakvartiili	26,0	28,0	34,0	

Lähde: Finnvera Oyj. Päivitykset kolme kertaa vuodessa (maalis-, heinä- ja lokakuussa)

Päivitetty viimeksi:
7.10.2021

Lähde:
Finnvera Oyj

Yhteystiedot:
Finnvera, Risto Pitkänen

Tekijänoikeus
Kyllä

Yksikkö:
1000 Eur, %

(Työ- ja elinkeinoministeriö 2021)